

HRVOJE PETRIĆ
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Primljeno: 04.07.2007.
Prihvaćeno: 16.10.2008.

O NEKIM TOPONIMIMA LUDBREŠKE I KOPRIVNIČKE PODRAVINE KRAJEM 15. I POČETKOM 16. STOLJEĆA

Na temelju objavljenih i neobjavljenih izvora te literature autor daje temeljne obavijesti o nekoliko desetaka izabranih toponima, uglavnom onih iz poreznih popisa, na području Ludbreške i Koprivničke Podravine krajem 15. i početkom 16. stoljeća.

Ludbreška i Koprivnička Podravina u ovom tekstu obuhvaćaju otprilike prostor od hrpta Bilogore i obronaka Kalnika na jugu, rijeke Drave na sjeveru, potoka Komarnice na istoku (istočnije bi bila đurđevačka Podravina), te prostora oko Martijanca na zapadu. U ovom tekstu obradili smo nekoliko desetaka izabranih toponima, uglavnom iz poreznih popisa, i to za razdoblje razdoblje kraja 15. i prve četvrtine 16. stoljeća. O ovom razdoblju o Ludbreškoj i Koprivničkoj Podravini nemamo cjelovite studije niti monografije, a najviše građe nalazimo u popisima i obračunima poreza koje su priredili Josip Adamček i Ivan Kampuš¹ u Arhivu HAZU² i Hrvatskom državnom arhivu. Za poznavanje općeg povijesno geografskog pregleda šire Podravine pristupačno je djelo Dragutina Feletara.³ Pri istraživanju topografije, usprkos svim manjkavostima, od pomoći mogu biti Hellerove monografije o Križevačkoj i

¹ J. Adamček - I. Kampuš, Popisi i obračuni poreza u Hrvatskoj u XV i XVI stoljeću, Zagreb 1976. (dalje: Popisi).

² Regesta isprava zanimljivih za ovaj rad iz Arhiva HAZU objavljena su u: J. Stipišić - M. Šamšalović, Isprave u Arhivu Jugoslavenske Akademije (dalje: Regesta), Od godine 1438. do smrti kralja Matije Korvina, Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije, vol. 3, 563-643; isti, Od smrti kralja Matije Korvina do smrti kralja Vladislava II, Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije, vol. 4, 465-554; isti, Od smrti kralj Vladislava II. do 1526. godine, Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije, vol. 5, 533-578.

³ D. Feletar, Podravina - Općine Đurđevac, Koprivnica i Ludbreg u prošlosti i sadašnjosti, knjiga 1, Povijesno-geografski pregled od paleolita do 1945. godine, Koprivnica 1988.

Varaždinskoj županiji,⁴ ali i istraživanja Antuna Kancijana vezana za najzapadniji rub koprivničke Podravine,⁵ kao i tekst Franje Brdarića o Komarničkom arhidakonu.⁶ U najnovije vrijeme su objavljene i neke specijalističke rasprave Ranka Pavleša i još nekih autora.⁷

Za rekonstrukciju toponima može poslužiti analiza starih geografskih karata i novijih detaljnih topografskih karata kao i terenski izlasci. Posebno su zanimljive Lazarusova karta ugarskih zemelja koju je 1528. godine objavio Apijan, Gastaldijeva karta ugarskih zemelja iz 1546. godine i Laziusova karta iz 1556. godine, jer su na njima registrirana veća naselja i stanje prije osmanskih osvajanja.⁸ Povijesno geografska i toponimska istraživanja Podravine kao sjevernog dijela srednjovjekovne Križevačke županije,⁹ vrlo su široko zadana tema, koja neminovno zahtijeva opsežniju monografsku obradu. U ovom prilogu ograničili smo se na prostor koprivničke Podravine te samo dotaknuli neka važnija pitanja s ciljem pokušaja odgovora, poglavito u pitanjima koja su naselja postojala u kasnom srednjem vijeku, gdje su bila smještena, kakav je bio njihov osnovni povijesni razvitak i koji im je bio značaj u širem kontekstu.

Podravski je kraj dosta dobro prikazan na kartama znamenitih kartografa do sredine 16. stoljeća, ali i kasnije. Zanimljivo je da se na svim označuju veća naselja, dok su ona na nekim kartografskim prikazima ucrtana malim vedutama. Uglavnom je prostor Kalnika i Bilogore naznačen obrisima pobjeđivača ili krtičnjacima. Na nekim kartama je ucrtana šumska vegetacija dok je od hidrografije uglavnom najzastupljenija rijeka Drava, zatim rječica Bednja, a onda potok Koprivnica.

⁴ G. Heller, *Comitatus Crisiensis*, Muenchen 1978; isti, *Comitatus Varasdiensis*, Muenchen 1977.

⁵ A. Kancijan, *Traganje za podrijetlom imena sela ludbreške Podravine*, *Podravski zbornik*, 10, Koprivnica 1984, 246-256.

⁶ F. Brdarić, *Arhidakonat komarnički (1334-1934)*, objavljen u knjizi: B. Magjer, *Časti i dobru zavijanja*, Zagreb 1937, 338-362. i u: *Podravski zbornik*, 19-20, Koprivnica 1994, 83-106.

⁷ U ovom radu nisu korištene novije knjige i radovi koje su bave toponimijom i topografijom. Usp. D. Feletar i H. Petrić, *Bibliographia Podraviana*, Koprivnica 2001.; *Povijest Torčeca* (ur. D. Feletar i H. Petrić), Torčec 2000.; H. Petrić, *Općina i župa Drnje*, Drnje 2000.; R. Pavleš, *Koprivničko i Đurđevečko vlastelinstvo*, Koprivnica 2001., *Općina Novigrad Podravski – izabrane teme*, (ur. D. Feletar i H. Petrić), Koprivnica 2001. Izuzetno su vrijedni mnogobrojni pojedinačni radovi koji se bave topografijom, a koje je u najnovije vrijeme objavio Ranko Pavleš.

⁸ M. Marković, *Descriptio Croatiae*, Hrvatske zemlje na geografskim kartama od najstarijih vremena do pojave prvih topografskih karata, Zagreb 1993.

⁹ M. Marković, *Prilozi povijesnoj geografiji i toponimiji srednjovjekovne Križevačke županije*, *Radovi Zavoda za znanstveni rad JAZU*, 3, Varaždin 1989, 165-173.

Lazarusova karta Ugarske iz 1528. godine jedno je od najvažnijih, a svakako temeljno kartografsko djelo iz početka 16. stoljeća, vrlo je jasna i dopadljiva, a imena su upisana goticom. Posebno je važno da imena na karti potječu prije osmanskih pustošenja. Reljef je predložen pomoću grupiranih krtičnjaka koji se međusobno razlikuju oblikom i veličinom. Pri tome je jasno naznačeno područje Bilogore i Kalnika koje je na ovoj karti spojeno iako je danas u prirodi između njih dolina potoka Koprivnice. Drava i Mura su prikazane pomoću dvije tanke crte, s tim da rijeka Drava na nekim svojim dijelovima pokazuje gotovo realna povijanja kao što je prikazan i utok Mure u Dravu. Od podravskih naselja malim su vedutama označena sva najvažnija gradska naselja. Koprivnica je označena znakom za utvrdu, a na karti je smještena između brežuljaka na jugu i rijeke Drave na sjeveru. Od susjednih naselja spominju se Ludbreg (Ludbergh), Rasinja (Kerstur), Prodavić (Prodat) itd.¹⁰

U Veneciji je oko 1538. godine tiskana karta Ugarske kojoj je autor Giovanni Andrea Vavassore, a Koprivnica (Spranza) je ubilježena znakom za utvrdu južno od ušća Mure u Dravu. Vavassore je na novoj karti Ugarske objavljenoj u Veneciji 1553. godine ucrtao Koprivnicu (Capronitza) i okolna naselja Ludbreg (Ludbergh), Rasinja (Kerstur), Prodavić (Prodat), Đurđevac (S. Georg), Grabrovnica (Gabrouniza). Južno od Koprivnice je brežuljkasti teren, a ova karta predstavlja dopunjen Lazarusov kartografski rad.¹¹

Wolfgang Lazius na karti objavljenoj u Beču oko 1556. godine prikazuje Koprivnicu kao utvrdu okruženu vodu koja dolazi iz vodotoka sa zapadne strane koji se pruža u smjeru jug-sjever i sjeverno od Koprivnice se ulijeva u rijeku Dravu, a na pola toka vodotoka koji je možda identičan s potokom Koprivnicom smješteno je na istoku naselje Prodavić (Prodakh). Koprivnica (Kaproncha, Gabronicza) je smještena između brežuljaka na jugu koji zapravo predstavljaju današnju Bilogoru i rijeke Drave na sjeveru. Veće šumsko područje je označeno u neposrednoj blizini Koprivnice u smjeru jugozapada.¹²

Značajna je karta Antonia Lafrerija objavljena u Rimu 1558. godine. Koprivnica (Caproninz) je označena kao naselje između rijeke Drave na sjeveru i brežuljaka na jugu. Obližnja naselja su Ludbreg (Ludbergk), Rasinja (Kere-

¹⁰ Lazarus Rosetus, Jacob Ziegler, *Tabula Hungarie...*, Ingolstadt 128, prema: Lajos Szántai, *Atlas Hungaricus*, Budapest 1996, sv. 1-2, (dalje: AH 1 ili 2), sv. 1, str. 335.

¹¹ Giovanni Andrea Vavassore, *Vngaria, Venezia 1538. (?)*; isti, *Nova descriptio totius Vngariae, Venezia 1553*, prema: AH 2, str. 648.

¹² Wolfgang Lazius, *Das Khunigreichs Hungern...*, Wien 1556. (?), prema: AH 1, str. 337.

stura), Prodavić (Prodaiz), Đurđevac (Sct Georg) itd. Identičan raspored naselja je na verziji iste Lafrerijeve karte objavljene u Rimu oko 1580. godine.¹³

Prikaz Koprivnice na Lafrerijevoj karti objavljenoj u Rimu oko 1565. godine je drugačiji. Koprivnica (Caproniza) je označena kao utvrđeni grad s malom vedutom, a to je koliko je za sada poznato najraniji prikaz vedute Koprivnice. Buduća će istraživanja trebati riješiti koliko je ova veduta bila realna odnosno nije li ona plod mašte kartografa. Na utvrđenoj se Koprivnici s jugozapadne strane vidi izbočenu kulu te manju kulu na jugoistočnoj strani. Važno je to stanje usporediti s koprivničkim tlocrtima iz druge polovice 16. stoljeća pa se lako može zapaziti da je na njima na jugozapadnom dijelu koprivničke utvrde također izbočeni dio. Ova veduta je važna i za lociranje nekadašnje koprivničke crkve. Ukoliko je ona točna onda se gledajući s juga vidi crkva iza jugoistočne kule. Ako bi se ta crkva odnosila na župnu crkvu Sv. Nikole onda ova veduta može pomoći njezinom smještaju unutar utvrde.¹⁴

Vrlo je sličan prikaz Koprivnice (Caproniza) na karti Austrije i Ugarske koju je nacrtao Antonio (?) Salamanca oko 1560. godine u Rimu. Na tom su prikazu utvrde na jugu označena vrata, te dva bastiona s jugoistočne i jugozapadne strane. Jugoistočno i zapadno od Koprivnice su ubilježeni znakovi za šumske površine dok se južnije od njih nalaze brežuljci.¹⁵ Koprivnica (Carbonizza) je upisana između šumskog kompleksa na jugu i rijeke Drave na sjeveru na karti koju je u Veneciji oko 1568. godine objavio Domenico Zenoi.¹⁶

Na Cavalierijevoj karti Ugarske i Transilvanije tiskanoj u Veneciji oko 1566. godine označena je Koprivnica (Carbonizza), a južno od nje je veliki šumski kompleks. Koprivnica je ubilježena istočno od vodotoka na ušću kojega je u Dravu smješten Prodavić (Predach). Gotovo je identična situacija na Cavalierijevoj karti Ugarske i Transilvanije objavljenoj u Rimu 1594, odnosno u oko 1600. godine.¹⁷ Vrlo je slični prikaz Koprivnice (Gabronitza) objavljen na karti Franza Hogenberga tiskanoj u Orteliusovom atlasu 1570. godine u

¹³ Antonio Lafreri, *Nova descriptio totivs Hvngrariae...*, Roma 1558; isti, *Nova descriptio...*, Roma 1580. (?), str. 326.

¹⁴ Antonio Lafreri, *Avstria e Vngaria*, Roma 1565 (?), prema: AH 1, str. 327; za koprivničke tlocrte iz druge polovice 16. stoljeća usp. Lj. Perči, *Prilog poznavanju planova Koprivnice iz 16. i 17. stoljeća*, Podravski zbornik 18, Koprivnica 1992, str. 47-65; A. Pandžić, *Pet stoljeća zemljopisnih karata Hrvatske*, Zagreb 1988, str. 37.

¹⁵ Antonio (?) Salamanca, *Avstria e Vngaria*, Roma 1560. (?), prema: AH 2, str. 527.

¹⁶ Domenico Zenoi, *Al Mco Sor Bernardino Moravio...*, Venezia 1568. (?), prema: AH 2, str. 707.

¹⁷ Gio. batista de Cavallery, *Ungaria et Transilvania...* Venezia 1566 (?), Roma 1594, 1600 (?), prema: AH 1, str. 112-113.

Antwerpenu.¹⁸ Na karti Paola Forlanija objavljenoj u Veneciji 1566. godine ubilježena je Koprivnica (Carbonizza) istočno od neimenovanog vodotoka.¹⁹ Na kartama Matije Zündta tiskanim u Nürnbergu 1567, Pragu 1594. upisana je Koprivnica (Gabrontza) kao utvrda.²⁰ Koprivnica (Kaproncha) je slično prikazana na jednoj karti nepoznatog autora tiskanoj vjerojatno u Nürnbergu oko 1567. godine. Južnije su ucrtane šume i brežuljci.²¹

Gerard de Jode je na karti ugarskog prostora objavljenoj u Antwerpenu 1567. godine prikazao Koprivnicu (Kapronitza, Gabronitza) kao utvrdu na istočnoj strani vodotoka. Južno od grada se prostire brežuljkasti reljef, a zapadno je smješten veći šumski kompleks. Isti je autor 1578. godine na karti Ugarske označio Koprivnicu (Gabronitza) samo je razlika što je ona ucrtana kao okružena vodom. Te je godine objavljena karta Ilirika odnosno Slavonije gdje je Koprivnica (Kaproncha) ubilježena s istočne strane od obližnjeg vodotoka. Južno i zapadno od Koprivnice se prostiru šume, a na jugu su ucrtana brda. Od naselja se u okolici spominju Ludbreg (Luberg), Rasinja (Rassina), Prodavić (Prodawis), Đurđevac (Zentsergwara), Grabrovnica (Grobnock) itd. Na karti Hrvatske iz 1593. godine objavljene u Antwerpenu 1593. godine, kartograf Jode je označio Koprivnicu (Kaporoncza) kao utvrdu okruženu vodom, ali izdvojenom od vodotoka koji teče zapadnije. Južno i istočno od Koprivnice su ucrtana brda, koja se očito odnose na današnju Bilogoru. Od naselja su upisani Ludbreg (Lubrok), Prodavić (Prodawis), Đurđevac (Zentsergwara), Grabrovnica (Groboc) itd. Jode je autor i karte Ugarske otisnute u Antwerpenu oko 1594. godine. Na toj je karti Koprivnica (Gabronitza) nacrtana na riječnom otoku vodotoka koji se na sjeveru ulijeva u Dravu.²²

Karta Augustina Hiersvogela je publicirana u Antwerpenu 1570. godine. Na njoj je prikazao Koprivnicu (Kaproncza) na otoku istočno od vodotoka koji se u rijeku Dravu ulijeva između Koprivnice i Rasinje (Raßin). Zapadno je Ludbreg (Luberg), a istočno Prodavić (Prodawis), Đurđevac (Zengergwa-

¹⁸ Franz Hogenberg, *Hvngariae descriptio...*, u: Ortelius, *Theatrum orbis terrarum*, Antwerpen 1570, prema: AH 2, str. 432.

¹⁹ Paolo Forlani, *Vera et ultima discriptione...*, Venezia 1566, prema: AH 1, str. 185.

²⁰ Matthias Zündt, *Nova totivs Vngariae descriptio...*, Nürnberg 1567; isti, *Nova...*, Praha 1594, prema: AH 2, str. 716-717.

²¹ Vngern, Nürnberg (?) 1567 (?), prema: AH 2, str. 718.

²² Gerard de Jode, *Hvngarie typvs...*, isti, *Jungariae totius...*, u: G. de Jode, *Speculum Orbis Terrarum*, Antwerpen 1578; isti, *Hungariae totivs*, Antwerpen 1594. (?); isti, *Illirici sev Sclavoniae continentis...*, Antwerpen 1578; isti, *Croatiae...*, u: C. de Jode, *Speculum Orbis Terrae*, Antwerpen 1593, prema: AH 1, str. 277-281.

ra), Grabrovnica (Gorbonock) itd. Za ovu je kartu značajno što je na čitavom prostoru južno od Koprivnice, paralelno s pružanjem brdovitih predjela, ucrtan veći šumski pojas.²³

Ioannes Sambucus (János Zsámboki) je Koprivnicu (Kopreniz) na karti objavljenoj u Antwerpenu 1573. godine prikazao južno od vodotoka koji teče u smjeru zapad-istok te se neposredno prije Đurđevca (S. Georgen) ulijeva u vodotok (prikazan kao mogući dravski rukavac). Đurđevac je prikazan kao utvrda između vjerojatnog dravskog rukava i matice toka rijeke Drave. Zapadno od Koprivnice je ucrtan Ludbreg (Luberg).²⁴ Isti je autor u Beču 1566. godine objavio verziju Lazarusove karte.²⁵

Michael von Aitzing je prostor između Drave (Drausus fl.) i Save (Sava) prikazao na kartama iz 1579. i 1587. godine. Označena su naselja Ludbreg (Lieberberg), Grabrovnica (Gabronicza), Čazma (Consama), Zakanj (Sakhan) itd. Rijeka Drava ima pritoke s južne strane istočno od Ludbrega i uz Grabrovnica koja je označena na otoku, a u blizini se nje ulijeva još jedan manji vodotok. Kod Čazme je označen prtok rijeke Save. Iako na drugim prostorima postoje znakovi za reljef na prostoru između Drave i Save oni nisu označeni.²⁶

Gerhard Mercator je na karti Ugarske objavljenoj u Duisburgu 1585. godine Koprivnicu (Coproanitz) simbolom kojim je očito želio naglasiti važnost ovog grada nad okolim mjestima. Koprivnica je ucrtana istočno od neimenovanog vodotoka koji teče u smjeru od juga prema istoku i ulijeva se u rijeku Dravu. Uz Koprivnicu su ubilježena okolna naselja: Kuzminec (Cosmitz), Gradić (Gradisch), Prodavić (Prodauitz), Đurđevac (S. Georg), Grabrovnica (Gabronitza) itd.²⁷

Postoje dvije karte u izdanju Mattheusa Quoda tiskane u Kölnu 1592. godine. Prva je karta Ugarske. Uz Koprivnicu (Coproanz) su označena naselja Prodavić (Brodauitz), Legrad – na otoku ušća Mure u Dravu, Đurđevac (S. Georgen), Grabrovnica (Grabronitza) itd. Druga karta prikazuje Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu i dio Dalmacije. Koprivnica (Coproanitz) je obilježena znakom za veće naselje (kao npr. Zagreb, Varaždin, Ptuj, Ormož, itd.). Isti je autor

²³ Augustin Hiersvogel, *Schlavoniae...* Antwerpen 1570, prema: AH 2, str. 437.

²⁴ Ioannes Sambucus (János Zsámboki), *Illyricum...*, Antwerpen 1573, prema: AH 2, str. 438.

²⁵ Ioannes Sambucus, *Vngariae...*, Wien 1566, prema: AH 2, str. 710.

²⁶ Michael von Aitzing, *Hvngaria*, u: *Itinerarium Orbis Christiani*, Köln 1579, 1587 (?); P. Meurer, *Atlantes Colonienses*, Bad Neustadt 1988 (IOC 37), prema: AH 1, str. 12-13.

²⁷ Gerhard Mercator, *Hvngaria...*, Duisburg 1585, u: *Germaniae Tabula Geographica...* Duisburgi 1585, prema: AH 1, str. 384.

1596. godine u Kölnu objavio kartu koja je važna za poznavanje pejzaža u okolini Koprivnice (Kepronchza). Južno od Koprivnice nalazi se brežuljkasti reljef. Šume su nacrtane uz zapadni rub grada te sjeverno od rijeke Drave.²⁸ Koprivnica (Capronza) je upisana i na karti nepoznatog autora tiskanoj vjerojatno u Frankfurtu oko 1594. godine.²⁹

Na karti koju je napravio Girolamo Porro objavljenoj u Veneciji 1595. godine označen je toponim Gabronitza sjeverno od Prodavića (Prodak). Nije jasno da li se taj toponim odnosi na Koprivnicu ili možda na Grabrovnicu što bi bilo vjerojatnije s obzirom na položaj ovog naselja. Južno i istočno su ucrtani brežuljci. Od ostalih susjednih naselja spominju se Ludbreg (Lieberg), Prelog (Brilac), Zakanj (Sakhan) itd.³⁰

Matteo Florimi je u Sieni oko 1595. godine objavio kartu na kojoj je Koprivnica (Coproanitza) označena kao utvrda istočno od vodotoka koji teče smjerom jug-sjever i kod Koprivnice se razdvaja u dva toka koja utječu u rijeku Dravu (Dranus flu). Ubilježena su još naselja Kuzminec (Cosnuitz), Gradić (Gradisch), Prodavić (Prodauitz) – istočno od vodotoka, Đurđevac (S. Georg), Grabrovnica (Gabrahitza) istočno od vodotoka itd.³¹ Približno je iste godine u Antwerpenu objavljena karta Ugarske autora Janosa Zámbockija, a na njoj je Koprivnica (Kopreiniz) ucrtana kao utvrda, koja je samo ponovljeno izdanje karte istog autora iz 1579. godine.³²

Theodor de Bry je u Frankfurtu 1596. godine objavio kartu dijela Ugarske. Na toj je karti Koprivnica (Gabronitza) naznačena na potoku koji teče u smjeru istok-zapad i ulijeva se u vodotok smjera jug-sjever kojemu je na ušću s rijekom Dravom bio smješten Prodavić (Prodakh). Nizvodno uz Dravu (Draus fl. vulgo die Drab) je lociran Đurđevac (S. Georwara), dok je zapadno od Koprivnice naznačen Ludbreg (Lieberg) smješten također zapadno od neimenovanog vodotoka.³³

²⁸ Mattheus Quad, *hvgariae...; isti, Sclavonia, Croatia, Bosnia, Dalmatiae pars...*, u: *Europae Totius Orbis...*, Köln 1592; *isti, Celeberrimi...*, Köln 1596, prema: AH 2, str. 480-481.

²⁹ *Hvngaria regnum, Frankfurt (?) 1594. (?)*, prema: AH 2, str. 719.

³⁰ Girolamo Porro, *Descrittione di tvtta L Vngeria*, u: G. N. Doglioni, *L'Ungheria Specata*, Venezia 1595, prema: AH 2, str. 471.

³¹ Matteo Florimi, *Hvngaria, Siena 1595 (?)*, prema: AH 1, str. 184.

³² János Zsámbocki, *Vngariae...*, Antwerpen oko 1595; *isti, Vngariae loca... Antwerpen 1579*, prema: AH 2, str. 433.

³³ Theodor de Bry, *Vetvstissimi potentissimiqve Hvngariae regni...*, u: T. de Bry, *Pannoniae Historia Chronologica res per Ungariam...*, Frankfurt/M. 1596, prema: AH 1, str. 100.

Koprivnica (Kopreiniz) je upisana samo kao toponimna karti Bernardina Vallea tiskanoj u Veneciji 1597. godine.³⁴ Berent Langenes je u Amsterdamu 1599. godine publicirao kartu Ugarske na kojoj je upisana Koprivnica (Sopronitza), a u susjedstvu je Đurđevac (S. Georgewar).³⁵

Budući da kasnosrednjovjekovni izvori za koprivničku Podravinu često spominju naselja, moguće je dobiti prilično realnu sliku o rasporedu, statusu, veličini i gospodarskoj snazi naselja. Iz obilja povijesne građe ove vrste ovdje možemo iznijeti samo neke podatke koji su zanimljivi sa stajališta povijesne geografije i toponimije, a vezani su za naselja.

Posjed Slanje odgovara današnjem istoimenom naselju smještenom uz dolinu rijeke Bednje između Varaždinsko-topličkog i Kalničkog gorja. Slanje se kao samostalan posjed spominje oko 1450. godine.³⁶ Godine 1495. posjedovao ga je plemić Ivan Zenthgyrothy, a posjed je imao 34 porezna dima.³⁷ Najvjerojatnije je Slanje promjenilo vlasnika već početkom XVI. stoljeća pa je 1507. godine Nikola Hagmasy posjedovao 18, a Franjo Sarkan 19 poreznih dimova.³⁸ Novi vlasnici se spominju 1513. godine, te je Stjepan Bery imao 17, a Franjo Keczer 21 porezni dim.³⁹ Godine 1517. udovica Franje Keczera je posjedovala čitav posjed koji je imao 41 dim, te je prema tome Stjepan Bery izgubio svoj dio.⁴⁰ Do 1520. ona je posjedovala samo 16 dimova (uz to 2 siromaha), dok je svoj dio posjeda ponovo vratio Stjepan Bery koji je imao 15 poreznih dimova (uz to 3 siromaha).⁴¹ Izgleda da je cijeli posjed do 1525. preuzela obitelj Bočkaj iz susjedne Rasinje.⁴²

³⁴ Bernardin Valle, *Di Hvngaria et Transilvania...*, Venezia 1597, u: G. Franco, *Theatro delle piu moderne...*, 1597, prema: AH 2, str. 646.

³⁵ Berent Langenes, *Hungaria*, Amsterdam 1599, prema: AH 1, str. 329.

³⁶ Hrvatski državni arhiv Zagreb (dalje: HDA), Arhiv prvostolnoga kaptola u Zagrebu, *Acta Capituli antiqua*, 87/5.

³⁷ J. Adamček, I. Kampuš, *Popisi i obračuni poreza u Hrvatskoj u XV i XVI stoljeću* (dalje: *Popisi*), Zagreb 1976, 12.

³⁸ *Popisi*, 27.

³⁹ *Popisi*, 59.

⁴⁰ *Popisi*, 94.

⁴¹ *Popisi*, 127.

⁴² *Regesta isprava zanimljivih za ovaj rad* iz Arhiva HAZU objavljena su u: J. Stipišić - M. Šamšalović, *Isprave u Arhivu Jugoslavenske Akademije* (dalje: *Regesta*), Od godine 1438. do smrti kralja Matije Korvina, *Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije*, vol. 3, 563-643; isti, *Od smrti kralja Matije Korvina do smrti kralja Vladislava II*, *Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije*, vol. 4, 465-554; isti, *Od smrti kralja Vladislava II. do 1526. godine*, *Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije*, vol. 5, 533-578; Elenki obitelji Jelačić, XXV, spis od 12. veljače 1525.

Uz Slanje je bio vezan posjed Križovljan, tj. ova su dva posjeda imala zajedničke vlasnike. Križovljan odgovara današnjem istoimenom naselju na cesti Ludbreg-Varaždin. Godine 1495. Ivan Zenthgyrothy je posjedovao 19, a župnik 2 dima.⁴³ Godine 1501. spominje se župnik Juraj.⁴⁴ Posjednici Križovljana 1507. godine su bili Franjo Sarkan i Nikola Hagmasi koji su imali po 10 poreznih dimova.⁴⁵ Godine 1513. Franjo Keczer je držao 18, Stjepan Bery 4, a župnik 1 porezni dim.⁴⁶ Četiri godine kasnije 23 dima je posjedovala udovica Franje Keczera, dok je župnik imao 1 dim.⁴⁷ Broj dimova Keczerove udovice je 1520. godine smanjen na 21 (uz 3 siromaha), a župnik je i dalje držao 1 porezni dim.⁴⁸ Izgleda da je do 1525. dio posjeda koji je držala Keczerova udovica došao u vlasništvo rasinjske obitelji Bočkaj.⁴⁹

Sveti Đurđ koji odgovara istoimenom današnjem naselju između rijeke Plitvice i Drave.⁵⁰ Tamo se 1455.⁵¹ i 1501. godine spominje kaštel⁵². Sveti Đurđ je bio u vlasništvu župnika koji je 1495. posjedovao 11 poreznih dimova.⁵³ Godine 1501. spominje se župnik Albert.⁵⁴ Tamošnji župnik je 1507. držao 10 dimova.⁵⁵ Današnjem Karlovcu kod Svetog Đurđa odgovara istoimeni posjed. Karlovec je 1495. godine držao plemić Emerik Hasadi ili Hasagi koji je imao 14 poreznih dimova. Do godine 1507. broj dimova je narastao na 17.⁵⁶ Emerika Hasadija ili Hasagija je naslijedio Ivan Hasadi ili Hasagi koji je 1513, 1517. i 1520. godine posjedovao 15 poreznih dimova.⁵⁷

Središnje naselje Ludbreške Podravine je bio Ludbreg. Godine 1451. Ludbreg je posjedovao Juraj Čuz, sin Ivana.⁵⁸ On je 1452. dio ludbreških posjeda

⁴³ Popisi, 27.

⁴⁴ J. Buturac, Popis župa Zagrebačke biskupije 1334. i 1501. godine, *Starine JAZU*, 59, Zagreb 1984, 75.

⁴⁵ Popisi, 27.

⁴⁶ Popisi, 59.

⁴⁷ Popisi, 94.

⁴⁸ Popisi, 127.

⁴⁹ Regesta, Elenki obitelji Jelačić, XXV, spis od 29. siječnja 1525.

⁵⁰ J. Buturac i dr, *Župa Sveti Đurđ*, Zagreb - Sveti Đurđ 1990.

⁵¹ Z. Tanodi, *Monumenta historica liberae regiae civitatis Varasдини*, II, Varaždin 1944, 24.

⁵² G. Heller, *Comitatus Varasdiensis*, Muenchen 1977, 35; *Starine*, XVII, 212.

⁵³ Popisi, 12.

⁵⁴ Buturac, Popis župa, n. dj., 75.

⁵⁵ Popisi, 27.

⁵⁶ Popisi, 12, 27.

⁵⁷ Popisi, 59, 94, 127.

⁵⁸ Regesta 2201, Regesta dokumenata obitelji Oršić, 741, 766.

založio Andriji Orahovičkom.⁵⁹ U založeni dio posjeda naselio se 1452. zajedno s Andrijom Orahovičkim i njegov zet Benedikt Turoczy koji je odmah ostvario utjecaj na neoženjenog i vjerojatno bolesnog Jurja Čuza Ludbreškog. Juraj je 1456. potvrdio Benediktu Turoczyju i njegovoj supruzi Ani posjed založenog dijela vlastelinstva jer je u međuvremenu umro Andrija Orahovički. Još iste godine Turoczy je uspio nametnuti Jurju ugovor o međusobnom nasljeđivanju. taj je ugovor naredne godine potvrdio kralj. Ugovorom o međusobnom nasljeđivanju Benedikt Turoczy je pokušao osigurati posjedovanje čitavog vlastelinstva jer se očekivalo da će bolestan Juraj Čuz, koji nije imao muške nasljednike, uskoro umrijeti. Prema važećim pravnim propisima njegovi su se posjedi tada trebali vratiti kraljevom fisku. Strana osoba mogla ih je naslijediti samo na temelju ugovora o međusobnom nasljeđivanju koji je potvrdio kralj. Nije dovoljno jasno zbog čega je Juraj Čuz Ludbreški na smrti pokušao raskinuti ugovor s Benediktom Turoczyjem, a vjerojatno se nastojao osloboditi njegova skrbništva. Svojom posljednjom voljom iz 1461. Juraj je sve svoje posjede predao Janu Vitovcu i njegovim sinovima. Nakon smrti Jurja Čuza Vitovci su sudskim putem zatražili vlastelinstvo, ali kralj Matijaš Korvin više nije želio jačanje Vitovaca koji su se pridružili velikaškoj oporbi. Ludbreg je zajedno sa ludbreškim vlastelinstvom na kraju dosuđen Benediktu Turoczyju, a kralj Matijaš Korvin mu ga je 1464. godine potvrdio zasebnom darovnicom. Benediktov sin Juraj dobio je za Ludbreg i Svinušu 1468. godine novu darovnicu kojom su se Turoczyji utvrdili kao vlasnici.⁶⁰

Trgovište (oppidum) Ludbreg se spominje prvi puta u oporuci Jurja Čuza iz 1461. godine. Početkom XVI. stoljeća ludbreško je trgovište išlo u red većih gradskih naselja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj. Njemu je na ludbreškom vlastelinstvu pripadalo oko 20 % poreznih dimova, a prema tome u njemu je živjela približno petina podložnika ili barem poreznih obveznika. Stanovnici ludbreškog trgovišta činili su krajem XV. i početkom XVI. stoljeća posebnu skupinu podložnika. Vlastela su im priznavala status građana (cives), iako su oni i dalje bili feudalni podložnici. Trgovišta su mogla izabirati svog suca i osnivati općine koje su uživale široku autonomiju. Sloboštine pojedinih trgovišta bile su regulirane posebnim poveljama. Takva se povelja za Ludbreg

⁵⁹ HDA, zbirka mikrofilmova, Arhiv obitelji Batthyany (dalje: Batthyany arhiv), Lad. 17, 17; HDA, Neoregistrata acta, sv. 1600, br. 46; J. Adamček, Ludbreg i njegova okolica u doba feudalizma, Ludbreg (monografija), Ludbreg 1984, 82.

⁶⁰ Regesta 2524, 2525, 2541, 2542, D-XIV-14; Batthyany arhiv, Lad. 17, br. 21, 23, 25A, 27; Z. Tanodi, Monumenta, II, 49; J. Adamček, n. dj., 82.

nije sačuvala, ali se položaj njegovih građana nije mogao bitno razlikovati od položaja stanovnika sličnih naselja.⁶¹

Godine 1495. Franjevci u Ludbregu su posjedovali 4 porezna dima.⁶² Iduće godine spominje se ludbreški kaštel.⁶³ Ludbreg se također spominje 1500. godine.⁶⁴ Godinu dana kasnije u Ludbregu se spominju četiri svećenika: Michael koji je bio župnik i vicearhiđakon, Stjepan koji je vjerojatno bio u miru, Andrija iz Rasinje i Blaž "de Rachcha".⁶⁵ Godine 1507. župnik je posjedovao 2 porezna dima, a u trgovištu je Bernard Turoczy držao 43 porezna dima. Vlastelinstvo se dijelilo na Gornju Provinciju koja je imala 78 i na Donju Provinciju u kojoj su popisana 73 porezna dima. Franjevci su držali 4 dima.⁶⁶ Ludbreg se spominje 1508. godine.⁶⁷ Gornja Provincija je 1513. i 1517. godine imala 88, a 1520. godine ukupno 86 poreznih dimova. Donja Provincija je 1513. godine imala 75, 1517. - 78, a 1520. godine 77 poreznih dimova. U trgovištu su 1513. godine popisana 43 porezna dima, 1517. broj dimova je pao na 42, a 1520. godine popisano je 40 dimova (i 2 siromaha).⁶⁸

Na razvitak ludbreškog trgovišta odigralo je ulogu i prošteništa nastalo početkom XV. stoljeća na temelju vjerovanja u događaj iz 1410. godine kada se u ludbreškoj crkvi Presvetog Trojstva vino pretvorilo u Isusovu krv pa je ludbreški vlastelin Ivan Čuz utemljio zasebnu plebaniju u čast Kristove Krvi. Na to se prošteništa počelo okupljati okolno stanovništvo. Slična prošteništa u srednjem vijeku nisu imala samo religioznu funkciju. Na njima se istovremeno vršila razmjena dobara, te su se mnoga razvila u velike sajmove. Papa Leon X, je 14. travnja 1512. posebnom bulom potvrdio ludbreško prošteništa i ujedno podijelio oproste svima koji na Tijelovo, Malu Gospu i blagdan Sv. Tome posjete ludbrešku crkvu i poklone se njenoj relikviji. Ti su dani postali dani ludbreških sajмова.⁶⁹

⁶¹ Batthyany arhiv, Lad. 17, br. 21; J. Adamček, n. dj., 85.

⁶² Popisi, 12.

⁶³ Regesta 3344, D-XIX-36.

⁶⁴ Monumenta Vaticana historiam regni Hungariae illustrantia, Series I, 5, Budapest 1908, 106.

⁶⁵ Buturac, Popis župa, n. dj., 75.

⁶⁶ Popisi, 27.

⁶⁷ Vjesnik zemaljskog arhiva, VII, Zagreb 1905, 23.

⁶⁸ Popisi, 59, 94, 127.

⁶⁹ Magyar Országos Levéltár, Budapest, Batthyany arhiv, Lad. 17, br. 13; J. Adamček, n. dj., 85; više o srednjovjekovnim sajmovima u sjeverozapadnoj Hrvatskoj vidi u knjizi N. Budaka, Gradovi

Na području ludbreškog vlastelinstva 1464. i 1468. godine postojalo je 27 sela i naselja: Siget (odgovara današnjem Sigecu sjeveroistočno od Ludbrega), Globoki (odgovara današnjem Globočecu jugoistočno Ludbrega), Zagune (to bi bilo današnje selo Segovina južno od Ludbrega), Poljanci (današnje selo Poljanec zapadno od Ludbrega), Černoglavec (nestalo naselje na području kojega je današnja šuma Crnoglavec južno od Ludbrega), Hrasti (to bi bilo današnje selo Hrastovsko zapadno od Ludbrega), Podgrađe (odgovara trgovištu Ludbreg), Serafinovec (nestalo naselje u okolici Ludbrega, izgleda da se kasnije spominje kao Šeratinovci, naselje se nalazilo najvjerojatnije oko današnjeg sela Apatija), Pongračovec (nestalo naselje), Korđušovec (nestalo naselje), Junošovec (nestalo naselje, godine 1598. spominje se pod imenom Ivanušovec, a danas je to dio naselja Ludbreg oko nekadašnjeg groblja i srušene kapele Sv. Ivana), Dujmovec (nestalo naselje), Lonka (možda odgovara današnjem selu Luka sjeverozapadno od Ludbrega, premda postoji mišljenje da se uz Lonku nalazio kaštel koji je porušen 1471. ili 1491, te da se Lonka nalazila između današnjih sela Sveti Petar i Lunkovec istočno od Ludbrega), Viškovec (nestalo naselje), Struga (odgovara današnjem istoimenom selu sjeverno od Ludbrega uz rijeku Dravu), Preles (odgovarao bi današnjem selu Priles sjeverozapadno od Ludbrega), Kiletinec (nestalo naselje), Brezovec (nestalo naselje), Obrankovec (odgovara današnjem istoimenom selu sjeverozapadno od Ludbrega), Jazvinec (nestalo naselje), Gregorovec (to je naselje nestalo), Selnik (odgovara današnjem selu sjeverno od Ludbrega), Slokovec (odgovara današnjem naselju Slokovec sjeveroistočno od Ludbrega), Novakovec (nestalo naselje), Sveti Đurđ (na kojem je samostalni župnikov posjed), Apatija (odgovara današnjem istoimenom naselju istočno od Ludbrega) i Čremošno (nestalo naselje).⁷⁰

Sjeveroistočno od Ludbrega razvilo se u srednjem vijeku vlastelinstvo Bednja. Kralj Matijaš Korvin darovao je 1465. godine vlastelinstvo Bednju s posjedom Kapelom (koja odgovara istoimenom naselju sjeveroistočno od

Varaždinske županije u srednjem vijeku - Urbanizacija Varaždinske županije do kraja 16. stoljeća, Zagreb-Koprivnica 1994, 75-89.

⁷⁰ Batthyany arhiv, Lad. 17, br. 21, 25A, 27; J. Adamček, n. dj., 84; A. Kancijan, Traganje za podrijetlom imena sela ludbreške Podravine, Podravski zbornik, 10, Koprivnica 1984, 246-256; A. Kancijan, Traganje za podrijetlom imena sela ludbreške Podravine (2), Podravski zbornik, 11, Koprivnica 1985, 114-122; M. Winter, Ludbreški grad i njegovi gospodari, Podravski zbornik, 6, Koprivnica 1980, 357-369; D. Feletar, Podravina - općine Đurđevac, Koprivnica i Ludbreg u prošlosti i sadašnjosti, knjiga 1, Povijesno-geografski pregled od paleolita do 1945. godine, Koprivnica 1988; F. Brdarić, Arhidakonat komarnički (1334-1934), u zborniku B. Madjer, Časti i dobru zavičaja, Zagreb 1937, 338-362.

Ludbrega) plemiću Wolffgangu Frodnoharu⁷¹ koji se još ranije bio doselio u srednjovjekovnu Slavoniju kao službenik grofova Celjskih. Kao vlasnik posjeda Kapele nešto kasnije se pojavio Kristofor Lausinger, također njemački plemić, doseljen u Slavoniju u doba grofova Celjskih. On je u vezi s tim posjedom uzeo predikat "de Bednja Zenthpeter sive de Kapolna". Godine 1507. u Kapeli je Kristofor Lausinger posjedovao 21 porezni dim. Do godine 1513. Kapeli je pridružen Kelijanovec, a tada je Lausinger držao 17 dimova, kao i 1517. godine da bi 1520. godine broj dimova pao na 15.⁷²

Bednjanske je posjede od 90-tih godina XV. stoljeća do 1523. držao Sigismund Frodnohar. Njegovo središte je bilo u Novoj Vesi (Nowawes, Wysfalw, današnje naselje Novo Selo sjeveroistočno od Ludbrega), gdje je bio plemićki dvorac. Godine 1523. tim su posjedima pripadali kmetovi u selima Petrovčani (nestalo naselje koje je bilo vjerojatno oko današnjeg Svetog Petra), Veliki Bukovec (odgovara istoimenom današnjem selu sjeveroistočno od Ludbrega), Mali Bukovec (odgovara današnjem istoimenom selu), Nova Ves (odgovara današnjem naselju Novo Selo), Mala Dubovica (to je današnje selo Dubovica sjeveroistočno od Ludbrega), Bednjanski Sveti Petar (Bednazenthpeter, odgovara današnjem selu Sveti Petar između potoka Segovine, šume Križančije i Ludbrega) Ostružan (nestalo naselje), Kelijanovci (izgleda da se to naselje nalazilo u okolici današnjih sela Dubovica i Kapela), Segovina (selo sa istim imenom je zabilježeno na ludbreškom vlastelinstvu, a ovo selo na bednjanskom posjedu, ako nije riječ o istom selu, nalazilo se najvjerojatnije na srednjem dijelu toka potoka Segovine), Hebovec (to bi naselje odgovaralo današnjem selu Županec sjeverno od šume Križančija i istočno od Ludbrega, 1614. godine se spominje selo "Hlebovecz alias Suppanovcz"), Torčec (odgovara današnjem istoimenom naselju smještenom na potoku Segovini istočno od Ludbrega) i Gradec (nestalo naselje). Nakon smrti Sigismunda Frodnohara (1523.) njegove su posjede razdijeli nasljednici po ženskoj liniji i istodobno ih spojili s Kapelom i Dubovicom, posjedima pokojnog Akacija Lausingera.⁷³

Godine 1495. najveći je dio posjeda Bednja držao Sigismund Frodnohar koji je imao 54 porezna dima, uz njega su djelove ovog posjeda držali plemić Rafael koji je imao 24 dima, literat Mihael koji je imao 21 dim, Kristofor Lausinger koji je držao 15 dimova i Galli Nagh koji je imao dio od 12 poreznih

⁷¹ HDA, Arhiv obitelji Drašković, Arhivum maius, Fasc. 14, br. 4; J. Adamček, n. dj., 83.

⁷² Popisi, 27, 59, 94, 127.

⁷³ HDA, Arhiv obitelji Drašković, Arhivum maius, Fasc. 46, br. 32; Donationes regiae seculares, Tomus II, pag. 306; J. Adamček, n. dj., 83; A. Kancijan, n. dj.

dimova.⁷⁴ U Bednji je 1501. godine bilo sjedište župe Sv. Petra. Župnik je tada bio Pavao, a imao je kapelana Petra. Uz njih je postojao i svećenik Fabijan koji je svoju službu obavljao kod Frodnoharovih.⁷⁵

Sigismund Frodnohar je 1507. godine držao 54 porezna dima, a uz njega je literat Mihael posjedovao 22 porezna dima.⁷⁶ Oko 1509. godine spominje se Petar Nagy de Pathak kao kaštelan Sigismunda Frodnohara.⁷⁷ Petra bi mogli dovesti u vezu sa prije spomenutim vlasnikom Galom Naghom, a možemo samo pretpostaviti da je obitelj Nagh obnašala službu kaštelana te jedno vrijeme imala suvlasnički udio na posjedu. Posjed Bednja odnosno Bednja Sveti Petar spominje se 1512. i 1516. godine u vlasništvu Frodnohara.⁷⁸ Godine 1513. Sigismund Frodnohar je držao 51 porezni dim, a uz njega je vlasnikom posjeda bio literat Leonard koji je imao 17 poreznih dimova. Prema tome došlo je do pada broja podložnika od 1507. godine.⁷⁹ Na bednjanskim posjedima je nakon 1513. došlo do naglog porasta broja podložnika što se vidi iz popisa poreznih dimova. Broj poreznih dimova koji je 1513. ukupno iznosio 68, porastao je 1517. godine na 124, a 1520. godine na čak 188 dimova, što govori o povećanom i intenzivnom naseljavanju bednjanskih posjeda od 1513. do 1520. godine. Godine 1517. Sigismund Frodnohar je držao 95, a 1520. godine 127 dimova dok je literat Leonard 1517. imao 29, a 1520. godine 61 porezni dim.⁸⁰

Izgleda da je na rubnom području Ludbreške Podravine, najvjerojatnije između bednjanskog posjeda i rasinjskog vlastelinstva, kod šume Križančija, postojao manji posjed Križinčija (Krysnychicha, Crisnychya) koji je bio pod upravom glogovničkih viteških redova. Križinčija je 1507. godine imala 12 poreznih dimova, 1513. i 1517. je broj dimova bio 10, da bi 1520. pao na ukupno 9 (uz 4 siromaha).⁸¹

Posjed Suhodol je najvjerojatnije bio u okolici današnjeg sela Sudovčina zapadno od Ludbrega, prema Jalžabetu.⁸² Godine 1501. u Suhodolu se spo-

⁷⁴ Popisi, 12.

⁷⁵ J. Buturac, n. dj., 75.

⁷⁶ Popisi, 27.

⁷⁷ Regesta 3933, D-XXI-109.

⁷⁸ Regesta 4022, D-XXIII-72; *Leveltari kozzlemanyek*, III, Budapest 1926, 178.

⁷⁹ Popisi, 59.

⁸⁰ Popisi, 94, 127.

⁸¹ Popisi, 27, 59, 94, 127.

⁸² A. Kancijan, *Traganje za podrijetlom imena sela ludbreške Podravine*, II, n. dj., 120-121.

minje Jakob kao župnik crkve Sv. Elizabete.⁸³ Suhodolski župnik je 1507. posjedovao 4 porezna dima, Petar Poljak i plemić Leonard držali su zajednički 9 dimova, plemić Stjepan je imao 3, udovica Ivana Mora je držala 4, a plemić Klement 9 poreznih dimova.⁸⁴ Suhodol se kao posjed spominje također 1511. godine.⁸⁵ Suhodol je 1513. godine imao sedam suvlasnika: Stjepan Makotep je imao 2 porezna dima, udovica Ivana Mora 10, plemić Klement 6, plemić Leonard 3, plemić Polyakne 1, Petar Vragoić 2 i Stjepan sin Laurencija 6 dimova. Godine 1517. udovica Ivana Mora je imala 8 poreznih dimova, Stjepan Makotep 3, udovica Polyakne 2, Petar Vragoić 1, Stjepan Laurenay 2 i 1/2, udovica plemića Leonarda 2, udovica plemića Klementa 1 i 1/2 te župnik 2 porezna dima. Iste godine su u Suhodolu oprošteni od plaćanja poreza od pustih i siromašnih selišta Katarina udovica suca Ivana, Stjepan Makotep, udovica Petra Poljaka, Petar Vragović, Stjepan sin pokojnog Laurencija, udovica Leonarda, Katarina udovica plemića Klementa i suhodolski župnik.⁸⁶

Godine 1453. u Martijanec (koji odgovara današnjem istoimenom selu zapadno od Ludbrega) uveden je kanonik Mihael de Thosowcz, ali su ga uskoro preuzeli međarski plemići Hašagi, Hasadi ili Hagaši. Oni su oko Martijanca postupno okupili više okolnih posjeda.⁸⁷ Martijanec se spominje 1464. godine u sastavu Varaždinske županije.⁸⁸ U Martijancu je 1501. godine zabilježen župnik Andrija.⁸⁹ Emerik Hasadi je 1507. godine držao 75 poreznih dimova u Martijancu, a uz njega je župnik imao 4 dima. Broj dimova se do 1513. godine smanji pa je tada Ivan Hasadi držao 22, a župnik 2 dima. Godine 1517. Ivan Hasadi (Hasagi) je držao 16, a župnik 2 porezna dima. Iste godine su oprošteni od plaćanja poreza njihova pusta i siromašna selišta.⁹⁰ Martijanec se kao posjed spominje i 1519. godine.⁹¹ Neposredno uz Martijanec se nalazio posjed Vrbanovec (na mjestu istoimenog današnjeg sela). Njega je 1513. godine posjedovao spomenuti Ivan Hasadi ili Hasagi koji je tada držao 25, a

⁸³ J. Buturac, n. dj., 74.

⁸⁴ Popisi, 36-37.

⁸⁵ I. K. Tkalčić, *Monumenta historica civitatis Zagrabiae*, (Povijesni spomenici grada Zagreba), III, 106.

⁸⁶ Popisi, 68, 105, 108.

⁸⁷ J. Adamček, n. dj., 83.

⁸⁸ Regesta 2552, Elenki arhiva obitelji Keglević.

⁸⁹ J. Buturac, n. dj., 74.

⁹⁰ Popisi, 36, 37, 68, 105, 108.

⁹¹ Vjesnik zemaljskog arhiva u Zagrebu, XIII, Zagreb 1911, 133.

1517. godine 38 poreznih dimova od kojih su mu tada od plaćanja poreza bila oproštena siromašna selišta.⁹²

Uz Martijanec spominje se posjed Egidovec (naselje Egidovec je bilo na području današnjeg sela Madaraševac zapadno od Ludbrega), Čargovec i Poljana koji se prostirao u blizini Martijanca. Najvjerojatnije sredinom XV. stoljeća dio Egidovca i Poljanu su stekli Osvald Othwan i Nikola Madaraš. Njima je te posjede 1465. potvrdio kralj Matijaš Korvin.⁹³ Dio tih posjeda su 1477. trebali naslijediti Matija i Lovro od Suhodola, ali su za njih kraljevsku darovnicu dobili vlasnici Martijanca - protonotar i sudac kraljevske kurije Stjepan i njegov brat Mihael Hasadi ili Hasagi. Suhodolski su kao nasljedstvo dobili samo nekoliko kmetskih selišta.⁹⁴ Mihael Hasadi ili Hasagi je 1479. s Oswaldom Othwanom sklopio ugovor o nasljeđivanju i njegovih dielova u tim selima i selu Čargovcu. Time je osigurao dalje proširivanje posjeda u Martijancu. Dio navedenih sela posjedovali su, međutim nasljednici Nikole Madaraša. Kristofor Madaraš je za te posjedovne dijelove 1503. godine dobio novu darovnicu.⁹⁵ Godine 1507. posjed Egidovec, Čargovec i Poljanu je i dalje držao plemić Kristofor Madaraš koji je posjedovao 11 poreznih dimova. Četiri godine kasnije Kristofor Madaraš je držao 10 dimova koliko i 1517. godine kada su mu od plaćanja bila oproštena njegova pusta i siromašna selišta.⁹⁶

Naselje Athak ili Otok, koje bi odgovaralo području današnjih naselja Mali i Veliki Otok u blizini sutoka Mure u Dravu držala je 1495. godine skupina manjih plemića: Matija Sekelj, literat Mihael, udovica Valentina Korenjskog i Benedikt Klobuk, a čitav je posjed imao 8 poreznih dimova.⁹⁷ Do godine 1507. posjed je zadržao broj poreznih dimova, izgleda da je pripojen posjedu Temerje, a je vlasnikom postao Andrija Budor.⁹⁸ Dio Otoka se 1513. godine sa 3 porezna dima spominje u vlasništvu plemića Zakličke, a do 1517. godine se smanjuje na 2 porezna dima i prelazi u vlasništvo Petra iz Filetinca, gdje ostaje i 1520. godine. Ostatak posjeda sa 6 poreznih dimova pripadao 1513. godine u zajednički posjed Otok, Temerje i Komarnica u vlasništvu Ladislava Kizelića, kojega je broj poreznih dimova smanjen 1517. godine na ukupno 4, a

⁹² Popisi, 68, 105, 108.

⁹³ HDA, Neoregistrata acta, sv. 212, br. 10; sv. 213, br. 27.

⁹⁴ HDA, Neoregistrata acta, sv. 212, br. 15, 28.

⁹⁵ HDA, Neoregistrata acta, sv. 213, br. 1; sv. 212, br. 8.

⁹⁶ Popisi, 36, 37, 68, 105, 108.

⁹⁷ Popisi, 12.

⁹⁸ Popisi, 27

1520. na 3 dima.⁹⁹ Izgleda da se 1520. godine ti dijelovi posjeda nazivaju Donji i Gornji Otok.¹⁰⁰

Blizu Koprivnice se nalazilo selo Bankovec koje se spominje 1503,¹⁰¹ 1514. i 1524. godine. Selo se nalazilo na području koprivničke župe, a po selu se zvao i vinogradarski brijeg Bankovščak. Najvjerojatnije kasnosrednjovjekovni Bankovec odgovara današnjem prigradskom naselju Bakovčice, jugoistočno od Koprivnice.¹⁰²

Manji posjed je bio Banovec u kojem je 1495. godine, zajedno sa Goricom popisano 14 poreznih dimova u vlasništvu Paxija. Banovec bi odgovarao današnjem sjevernom dijelu grada Koprivnice uz željezničku prugu Koprivnica-Budimpešta, a možda se protezao na sjever oko 4 km jer je tamo zabilježen sličan toponim. Nešto prije 1507. zajednički se posjed Banovca i Gorice podijelio, Banovec je pripao Ivanu Paxiju, a u njemu su popisana 4 dima poreza. Do 1513. godine Banovec prelazi u vlasništvo Ivana Hasadija ili Hasagija, dok je posjed porastao na 12 poreznih dimova.¹⁰³ Do pada poreznih dimova na 10 došlo je 1517. godine, a isti je broj bio 1520. godine.¹⁰⁴

Na prostoru između današnje Koprivnice i Novigrada Podravskog nalazilo se naselje Belušovec. Još se 1478. godine spominje Mihael Kerhen iz Belušovca kao koprivnički kaštelan.¹⁰⁵ Godine 1495. imalo je 5 poreznih dimova u vlasništvu Stjepana Gorbonokija,¹⁰⁶ a 1513. broj dimova je povećan na 17, a oni su vlasništvo Ivana Tahija.¹⁰⁷ Isti je vlasnik bio i 1517. kada je broj poreznih dimova povećan na 18, te 1520. godine kada se broj dimova povećao na 21.¹⁰⁸

U blizini Banovca spominje se 1513, 1517. i 1520. godine Brežanec sa 7 poreznih dimova.¹⁰⁹ Istoimeni se posjed spominje i 1523. godine,¹¹⁰ a odgovara današnjem istoimenom južnom dijelu grada Koprivnice, između ostataka utvrde i željezničke pruge Koprivnica-Osijek.

⁹⁹ Popisi, 59-61, 94-96, 127-129.

¹⁰⁰ Regesta, br. 4402, D-XX-29.

¹⁰¹ HDA, Neoregistrata acta, sv. 629, br. 9.

¹⁰² K. Dočkal, n. dj, 146; G. Heller, Comitatus Crisiensis, Muenchen 1978, 8.

¹⁰³ Popisi, 12-13, 27-28, 59-61.

¹⁰⁴ Popisi, 94-96, 127-129.

¹⁰⁵ K. Dočkal, Srednjovjekovna naselja oko Streze, Starine, 46, Zagreb 1956, 147.

¹⁰⁶ Popisi, 12-13.

¹⁰⁷ Popisi, 59-61.

¹⁰⁸ Popisi, 94-96, 127-129.

¹⁰⁹ Popisi, 59-61, 94-96, 127-129.

¹¹⁰ Regesta, br. 4523, D-XXVI-8.

Brestovec su 1495. godine posjedovali neki Andrija 2 porezna dima i Ladislav Luben 3 porezna dima.¹¹¹ Godine 1500. spominje se magister Franjo iz Brestovca.¹¹² Godine 1513. Brestovec posjeduje spomenuti Andrija sa jednim dimom poreza,¹¹³ a 1517. taj dim drži njegova udovica,¹¹⁴ da bi 1520. Brestovec došao u vlasništvo nekog Akacija.¹¹⁵ Brestovec se nalazio zapadno od sela Imbriovec i danas više ne postoji.

Botinovec, koji postoji i danas kao selo sjeverozapadno od Koprivnice, spominje se 1505 i 1512. godine kao posjed.¹¹⁶ Posjed je Čazmanskog kaptola, godine 1507. ima 10 poreznih dimova, 1513. -17, 1517. - 16, a 1520. -17, od kojih te godine 16 posjeduje kaptol, a 1 dim prebendar Nikola.¹¹⁷

Kod Koprivnice se u neposrednoj blizini Banovca vjerojatno uz jednu od cesta nalazio posjed Čestilovec koji je 1495. godine imao 2 porezna dima i vlasnika Mihaela Šafranića, kasnije je broj dimova prepolovljen, da bi se ponovo vratio na 2 dima 1520. godine kada ga je posjedovala udovica Mihaela Horvata.¹¹⁸ U blizini se morao nalaziti i Klobuk koji je sa Jalševcem i Sv. Ivanom 1495. godine posjedovao plemić Gašparić.¹¹⁹

Cerovica Sveti Ivan odgovarala bi današnjem Koprivničkom Ivancu,¹²⁰ a bila je u sastavu vlastelinstva u Đurđevcu. Godine 1495. Sv. Ivan je sa Jalševcem bio u vlasništvu Benedikta Klobuka te imao 9 poreznih dimova, dok je tamošnji župnik posjedovao 1 porezni dim, 1507. godine vlasnik Sv. Ivana je plemić Juraj Grekšić. Godine 1513. popisano je 15 poreznih dimova u dijelu Cerovice pod đurđevačkim vlastelinstvom, a sa Jalšovcem Gašpara Klobuka zabilježeno je 8 dimova. Godine 1517. posjed Cerovica je podijeljen na tri djela: dio pod Đurđevcem je brojio 16 poreznih dimova, dio posjeda sa posjedom Grekšinec vlasništvo nekog Jurja imao je 4 dima, dok je dio sa Jalšovcem u vlasništvu Gašpara Klobuka imao 6 dimova. Cerovica Sv. Ivan 1520. godine podijeljena je na dva dijela: prvi je dio u sastavu vlastelinstva Đurđevac i ima

¹¹¹ Popisi, 12-13.

¹¹² K. Dočkal, n. dj, 149.

¹¹³ Popisi, 59-61.

¹¹⁴ Popisi, 94-96.

¹¹⁵ Popisi, 127.

¹¹⁶ Regesta, br. 3774, D-XXII-11; br. 4040, D-XXIII-73.

¹¹⁷ Popisi, 27-28, 59-61, 94-96, 127-129.

¹¹⁸ Isto, 12-13, 59-61, 94-96, 127-129.

¹¹⁹ Isto, 12-13.

¹²⁰ A. Kancijan, n. dj, 250.

16 dimova, dok je drugi dio u zajednici sa Jalšovcem u vlasništvu udovice Gašpara Klobuka brojio ukupno 9 poreznih dimova.¹²¹ Tu je 1501. popisana župnik Demetrije.¹²² Također se 1522. godine spominju Stjepan Požegaj i Barbara udovica Gašpara Klobučića iz Cerovice Svetog Ivana u tužbi Andrije Budora iz Budrovca.¹²³

Obližnji Kunovec se spominje 1489.¹²⁴ i 1499. godine,¹²⁵ a odgovaralo bi istoimenom selu u općini Koprivnički Ivanec. Određena fauna okolice u kojoj se nekada nalazilo selo Kunovec bila je odlučujući faktor postanka njegovog imena. Oblišnje grmlje i šumarci, s južne strane sela, te nedaleka prostrana šuma Močile pružale su obilje životnih mogućnosti kako bi kuna bjelica i kuna zlatica našle u njima pogodan životni prostor za njihovo mnogobrojno razmnožavanje što je odredilo i ime ovom naselju.¹²⁶

Između Subotice i Botinovca nalazilo se selo Doljanec sa posjedom 1493. godine,¹²⁷ od kojega je 1495. godine Nikola Banfi posjedovao 10 poreznih dimova. Godine 1507. broj je poreznih dimova prepolovljen i zabilježen u vlasništvu Filipa Horvata, a 1513. godine isti posjeduje 3 porezna dima, a Franjo Banfi je vlasnik 5 poreznih dimova. Četiri godine kasnije Franjo Banfi je zadržao dotadašnji broj dimova, a Horvatovi su dimovi smanjeni na 2. Godine 1520. ukupno 6 dimova posjeduje Jakob Banfi, a 2 Ivan Banfi.¹²⁸

Srednjovjekovni posjed Đelekovec se prvi puta spominje u jednom dokumentu iz 1332. godine,¹²⁹ a u kojem piše da je stariji naziv posjeda, a vjerojatno i sela Đelekovec bio Gardun. U drugoj polovici 13. stoljeća postoji plemić Gardun¹³⁰ i moguće je da je prvi naziv za selo došao od njega. Đelekovec se kao sjedište župe spominje 1334. godine,¹³¹ a to je bio i 1501. godine, kada je

¹²¹ Popisi, 12-13, 27-28, 59-61, 94-96, 127-129.

¹²² F. Brdarić, n. dj, 349-350.

¹²³ Regesta, br. 4459, D-XXV-66.

¹²⁴ Monumenta Hungaria Historica, I/28, Budapest, 430.

¹²⁵ Regesta, br. 3491, D-XX-47.

¹²⁶ A. Kancijan, n. dj, 250.

¹²⁷ Regesta, br. 3210, Elenki arhiva obitelji Patačić, IV, 29.

¹²⁸ Popisi, 12-13, 27-28, 59-61, 94-96, 127-129.

¹²⁹ Diplomatički zbornik kraljevstva Hrvatske, Dalmacije i Slavonije, knj. 10, str. 20. Izgleda da je ista isprava i u: Arhiv HAZU, Regesti obitelji Oršić, I 32 d, str. 862.

¹³⁰ Npr. spominje se 1280. usp. V. Klaić, Povijest Hrvata, knj. 1, Zagreb 1988., str. 290., a postoji i spomen Grduna iz 1291. usp. N. Klaić, Koprivnica u srednjem vijeku, Koprivnica 1987., str. 52.

¹³¹ J. Buturac, Popis župa zagrebačke biskupije 1334. i 1501. godine, str. 76.

župnik bio Stjepan.¹³² Đelekovečka župa je prestala funkcionirati u vrijeme ratova s Osmanlijama najvjerojatnije još u prvoj polovici 16. stoljeća. Izgleda da je jedno od imena za Đelekovec bio i Getrinovec jer se 1615. spominje se crkva "olim Getrinovicz nu(n)c (...) de Gielikovicz".¹³³ U Đelekovcu je vjerojatno već sredinom 16. stoljeća (a možda i ranije) na zemljištu koje je pripadalo crkvi Blažene Djevice Marije sagrađen kaštel radi obrane bijednog puka.¹³⁴

Posjed Ebreš ili Obreš prema nekim mišljenjima odgovarao bi današnjem Bolfanu¹³⁵, dok prema drugima odgovara današnjem Malom Otoku.¹³⁶ U poreznim popisima dolazi između Kutnjaka i Rasinje, odnosno između Rasinje i Grbaševca, Grbaševca i Otoka te između Rasinje, Grbaševca i Subotice. Godine 1495. Ebreš je brojio 16 poreznih dimova, a posjedovali su ga Ladislav Komandor, literat Benedikt, Nikola Madaraš, Gašpar Husar, Petar Šugor, udovica Borychne i neki Ambrozij. Godine 1507. broj dimova je smanjen na 10, a vlasnici dijelova posjeda su Petar Slivarić, Borgičevac i Nikola Komandar. Četiri godine kasnije vlasnici 11 poreznih dimova su udovica Premužića, Ladislav Nadasdi, Petar Slivarić, Sinkonić i Blaž Kos. Iste se 1513. godine spominje zajednički posjed Obres, Otok i Temerje u vlasništvu Andrije Budora koji je posjedovao 12 poreznih dimova. Vlasnici Ebreša 1517. godine su Kristofor Madaraš, Sinkonić, Petar Slivarić, Ljubković, Nikola sin Ambroza Harnicara i Blaž Kos. Ukupno su posjedovali 11 poreznih dimova. Iste se godine spominje zajednički posjed Ebreš i Koren kojeg su vlasnicima bili Ivan Bočkaj, udovica Pernezina, Gregur, udovica Margareta i Ladislav Nadasdi, a imao je 5 poreznih dimova. Godine 1520. Ebreš je i dalje bio rascjepkan među više vlasnika, a imao je samo 9 dimova koje su posjedovali Ladislav Nadasdi, Kristofor Madaraš, te udovice Prenezina i Poljak, dok su 5 dimova posjeda Ebreš i Koren posjedovali Ivan Bočkaj, Harnicar, Gregur i Blaž Kos.¹³⁷

Posjed Emrihovec odgovara današnjem selu Imbriovec.¹³⁸ Tamošnji župnik je 1495. godine posjedovao 1 dim poreza.¹³⁹ Do 1500. godine vlasnica

¹³² S. Razum, Popis svećenika Zagrebačke biskupije iz 1501. godine, Tkalčić, knj. 7, Zagreb 2003., str. 312.

¹³³ Nadbiskupski arhiv Zagreb, Kanonske vizitacije (NAZ, KV), Prot. 4/IV, fol. 14.

¹³⁴ HDA, Kaptolski arhiv, Acta loci credibilis, series II, br. 914.

¹³⁵ J. Adamčak, Ludbreg i njegova okolica u doba feudalizma, Ludbreg (monografija), Ludbreg 1984, 90.

¹³⁶ A. Kancijan, n. dj, 251.

¹³⁷ Popisi, 12-13, 27-28, 59-61, 94-96, 127-129.

¹³⁸ A. Kancijan, n. dj, 250; G. Heller, Comitatus Varasdiensis, Muenchen 1977, 62.

¹³⁹ Popisi, 12-13.

je bila Lucija, udova pokojnog Ladislava de Zempche (Bijela Stijena), a te godine ona svoja imanja ostavlja zagrebačkom kaptolu.¹⁴⁰ Godine 1507. godine vlasnici Emrihovca su Juraj Pučić i Andrija od Brestovca, koji posjeduju 7 poreznih dimova. Posjednici 3 dima Emrihovca 1513. godine su: Margareta, Petar Bogačov i Juraj Horvat.¹⁴¹ Emrihovec odnosno Imbriovec spominje se 1518. godine u oporucu Petra Gervaša iz Grbaševca,¹⁴² a 1520. i 1523. godine tu su plemić Vid Benković i Margareta udova Jurja Horvata.¹⁴³ U Emrihovcu je 1501. popisao župnik Pavao.¹⁴⁴ U blizini Emrihovca nalazilo se selo Gelekovec, koje bi odgovaralo današnjem naselju Đelekovec. Tamo je u popisu župnika iz 1501. godine popisao župnik Stjepan.¹⁴⁵

U blizini Imbriovca spominju se sela Gornji i Donji Vidak koja bi najvjerojatnije odgovarali današnjem polju Vidak južno od Đelekovca. Kao Felsze Vydek i Also Vydek spominju se 1502. godine kao dio Rasinjskog vlastelinstva.¹⁴⁶

Najvjerojatnije su tijekom srednjega vijeka u neposrednoj blizini postojala sela Čanovci, Dijanišovec, Marijašovec i Galambok (Gliboki ?), no više podataka o njima i pokušaj njihovog približnog smještaja u današnji prostor treba ostaviti za buduća iscrpnija topografska istraživanja.¹⁴⁷

U Gervaševcu ili Rasinjici koji odgovara današnjem Grbaševcu, spominju se kćeri Nikole Gervaša - Margareta, Ursula i Marta udana za Petra od Bogača, vlasnika Imbriovca, kao i unuka Helena.¹⁴⁸ Kralj Ludovik II. Jagelović 1518. godine pismeno je izvjestio Čazmanski kaptol o darovanju posjeda Gervašovec ili Rasinjica. Iz iste godine spominje se oporuka Petra Gervaša od Grbaševca pisana u Imbriovcu.¹⁴⁹ Godine 1520. vlasnik 13 dimova u Grbaševcu

¹⁴⁰ HDA, Kaptolski arhiv, Acta Capituli antiqua, f. 52, n. 6-7.

¹⁴¹ Popisi, 27-28, 59-61.

¹⁴² Regesta, br. 4332, D-XXIV-101.

¹⁴³ Regesta, br. 4402, D-XX-29; br. 4418, D-XXV-38; br. 4422, D-XXV-41; br. 4535, D-XXVI-17.

¹⁴⁴ F. Brdarić, n. dj, 347-348.

¹⁴⁵ J. Buturac, Popis župa zagrebačke biskupije 1334. i 1501. godine, Starine, 59, Zagreb 1984, 75-76.

¹⁴⁶ Arhiv HAZU, I d 32., Regesti Oršić, str. 817; R. Pavleš, Osobine popisa župa, naselja i posjeda u Podravini do kraja XVI. stoljeća, Podravina, vol. 2, br. 4, Koprivnica 2003., str. 99.

¹⁴⁷ Detaljnije o tim posjedima usp. R. Pavleš, Dva srednjovjekovna posjeda uz potok Segovinu, Scientia Podraviana, br. 19, Koprivnica 2005., str. 13-16. Zanimljivo je da se 1598. u Hrženici kraj Ludbrega spominje prezime Dyanesewych koje podsjeća na nestalo naselje Dijanišovec.

¹⁴⁸ Arhiv HAZU, br. 4300, D-XXIV-92; br. 4313, D-XXIV-93; br. 4316, D-XXIII-122.

¹⁴⁹ Arhiv HAZU, br. 4317, D-XXIV-95; br. 4320, D-XXIII-122; br. 4332, D-XXIV-101.

je bio koprivnički župnik,¹⁵⁰ a iste godine se, izgleda, uvode u posjed Ivana i Ludovika Pekrija te Grgura od Gregorijanca Petar Bogačoci iz Bogačovca i Margareta udova Jurja Horvata iz Imbriovca.¹⁵¹ Isti zajedno sa obitelji Matije Temerija iz Temerja izgleda nadalje uvode u posjed 1521. godine spomenute Ivana i Ludovika Pekrija iz Petrovine pred Čazmanskim kaptolom.¹⁵² Gervaševac se još spominje u nekim sporovima 1523. godine, kada se oko njega tuže Margareta udova Jurja Horvata, Marta iz Bogačova i Ursula iz Temerja, kćeri pokojnog plemića Nikole Gervaša sa Ludovikom i Ivanom Pekrijem.¹⁵³

Gorica je oko 1495. bio zajednički posjed sa Banovcem u vlasništvu obitelji Paxi, a 1507. godine postaje samostalnim posjedom posjednika Mihaela Paxija.¹⁵⁴ No već 1508. godine spominje se kao zajednički posjed sa Svetim Petrom,¹⁵⁵ ali 1512. godine izvori Goricu ponovo navode kao samostalni posjed.¹⁵⁶ Gorica bi odgovarala današnjem istoimenom selu sjeverno od Rasinje.

Posjed Grekšinec je 1495. imao 4 dima, a posjedovala ga je udovica Pavla. Prepolovljeni broj dimova 1507. godine posjedovali su Blažij i Jankonić, a 4 poreznih dimova 1513. posjeduje najvjerojatnije vlastelinstvo Đurđevca, ali je broj dimova 1517. i 1520. godine smanjen na 3.¹⁵⁷ Godine 1522. spominje se Pavao Grekšić iz Grekšincea,¹⁵⁸ a iste je godine zabilježen i Juraj Grekšić "de Grexyncz".¹⁵⁹ Grekšinec se nalazio vjerojatno sjeverno od Koprivnice u okolini današnjeg Koprivničkog Ivanca. U blizini se spominje i vilikat Hovano koji je 1507. godine imao 20 poreznih dimova.¹⁶⁰

Izgleda da je na dijelu rasinjskog vlastelinstva nastao posjed Herbortija, a njeni su kmetovi bili ispremješani s podložnicima Rasinje koja je bila podijeljena među više suvlasnika. Neki istraživači Herbortiju smještaju sjeverno

¹⁵⁰ Popisi, 127-129. Iz nekih drugih dokumenata se vidi da župnik samo privremeno skrbi za taj posjed. Usp. R. Pavleš, Koprivničko i Đurđevčko vlastelinstvo, Koprivnica 2001., str. 44.

¹⁵¹ Arhiv HAZU, br. 4418, D-XXV-38; br. 4422, D-XXV-41.

¹⁵² Regesta, br. 4447, D-XXV-55.

¹⁵³ Regesta, br. 4535, D-XXVI-17; br. 4538, D-XXVI-19.

¹⁵⁴ Popisi, 12-13, 27-28.

¹⁵⁵ Regesta, br. 3888, D-XXII-70.

¹⁵⁶ Regesta, br. 4040, D-XXIII-73.

¹⁵⁷ Popisi, 12-13, 27-28, 59-61, 94-96, 127-129.

¹⁵⁸ Regesta, br. 4475, D-XXV-74.

¹⁵⁹ Z. Tanodi, Poviestni spomenici slobodnog kraljevskoga grada Varaždina, sv. 1, Varaždin 1942., str. 291.

¹⁶⁰ Popisi, 27-28.

od Rasinje u okolicu Gorice,¹⁶¹ ipak se čini vjerojatnijim da je bila jugozapadno, možda oko današnjeg Ludbreškog Ivanca.¹⁶² Godine 1495. Herbortiju je sa 66 dimova posjedovala plemićka obitelj Pogan, dok je tamošnji župnik imao 3 porezna dima, posjed se spominje i krajem 15. stoljeća.¹⁶³ Obitelj Pogan upravljala je Herbortijom sa 55 dimova i 1507. godine, a 1513. spominje se Žigmund Pogan koji ima 68 poreznih dimova dok istovremeno župnik ima 4 dima. Godine 1517. broj poreznih dimova Žigmunda Pogana raste na 75, a župnikovih pada na 3, a 1520. dolazi do pada Žigmundovih dimova na 63, uz spominjanje 10 siromaha, dok župnikovi dimovi ostaju kao i u prethodnom popisu.¹⁶⁴ Herbortija se spominje i 1525. godine kao vlasništvo istog Žigmunda Pogana.¹⁶⁵ U Herbortiji je 1501. godine bio župnik Dominik, kapelan Martin i oltarist Juraj.¹⁶⁶

Jalšovec ili Jalševac se nalazio kod Koprivnice, u blizini Banovca, Cerovice Sv. Ivana i Čestilovca. Na topografskim kartama mogu se sjeverno od naselja Botinovec i sjeverozapadno od Koprivničkog Ivanca vidjeti toponimi Jalševo grmlje te manji potočić Jalševac. Benedikt Klobuk je 1495. godine posjedovao 9 poreznih dimova u Jalševcu i Svetom Ivanu, izgleda da Jalšovec ili dio posjeda 1507. godine spada pod Glogovnicu, a 1513. godine dijeli se na dva dijela. Dio posjeda od 6 dimova je bio u vlasništvu plemića Balše, od 1517. godine nosi naziv Gornji Jalšovec i prelazi u vlasništvo Jurja Grekšića koji tada posjeduje 6 poreznih dimova, a 1520. godine samo 2 dima. Drugi je dio od 8 poreznih dimova zajedno sa Cerovicom Svetim Ivanom od posjedovao 1513. i 1517. godine plemić Gašpar Klobuk, a do 1520. naslijedila ga je njegova udovica koja je posjedivala 9 poreznih dimova.¹⁶⁷

Jerešin ili Jerošin odgovara današnjem selu Herešin sjeveroistočno od Koprivnice prema Peterancu, premda je jedan Jerešin smješten južno od Zrinskog Topolovca prema Bjelovaru. Srednjovjekovni Jerešin se spominje 1478. godine,¹⁶⁸ a iste godine tamo su Pavao i Juraj Brodarić.¹⁶⁹ U Jerešinu se

¹⁶¹ D. Feletar, n. dj, 51; J. Adamček, n.dj, 83.

¹⁶² A. Kancijan, n. dj, 247-248.

¹⁶³ HDA, Kaptolski arhiv, Cap. ant, fasc. 87/5.

¹⁶⁴ Popisi, 12-13, 27-28, 59-61, 94-96, 127-129.

¹⁶⁵ Regesta, br. 4650.

¹⁶⁶ F. Brdarić, n. dj, 346-347.

¹⁶⁷ Popisi, 12-13, 27-28, 59-61, 94-96, 127-129.

¹⁶⁸ Starine, XLI, 168.

¹⁶⁹ K. Dočkal, n. dj, 168.

oko 1480. godine rodio znameniti diplomat, humanistički pisac i povjesničar Stjepan Brodarić.¹⁷⁰ Godine 1495. Jerešin posjeduje plemić Ivan sa 7 poreznih dimova,¹⁷¹ a godine 1507. plemić Matija Brodarić je posjedovao 6 dimova. On je svoj posjed 1513. godine proširio na 9 poreznih dimova koji broj zadržava 1517. i 1520. godine, a kao suvlasnik se javlja Franjo Brodarić sa 3 dima, njegov je dio 1517. i 1520. godine smanjen na 2 porezna dima.¹⁷²

Javorovec odgovara istoimenom selu jugozapadno od Novigrada Podravske. Godine 1478. vlasnikom posjeda Javorovec je pečuški biskup Žigmund Ernušt,¹⁷³ a iste se godine spominje istoimeno selo.¹⁷⁴ Godine 1488. spominje se da neki Petar iz Javorovca duguje župniku u Strezi 1 forint.¹⁷⁵ Godine 1507. Javorovec je sjedište istoimenog vilikata od 22 porezna dima, a na dio posjeda je držao Juraj Palica. Ivan Ernušt zvani Hampo vlastelin Đurđevačkog vlastelinstva vlasnik je prema poreznim popisima 1513, 1517. i 1520. ukupno 20 poreznih dimova u Javorovcu.¹⁷⁶

U blizini Koprivnice kod Cerovice Svetog Ivana i Grekšince nalazio se vrlo mali posjed Janenovec koji je 1495. godine bio u vlasništvu udovice Matišić, a imao je 2 porezna dima.¹⁷⁷ Taj se posjed spominje i 1501. godine.¹⁷⁸ U poreznim popisima od 1513. do 1520. godine posjed ima samo 1 porezni dim u vlasništvu plemića Andrije Podlašića.¹⁷⁹

Selo i posjed Kameno nalazio se u neposrednoj blizini Koprivnice, a vjerojatno se odnosi na današnje naselje Kamenicu južno od grada Koprivnice. Urbar Streze 1477. godine nabraja u selu Kamenu 8 kmetskih selišta i to: selište Grgura Gala s 5 jutara uređene i 5 jutara zapuštene zemlje, selišta udove Jurja s 8 jutara (od toga 2 jutra zapušteno), selište Henrikovo s 10 jutara oranice i livadom, selište Nikolino sa 7 jutara oranice i livadom, selište Figovsko sa 7 jutara oranice i livadom, selište Riginsko s 3 jutra oranice bez livade. Prema tome 8 kmetskih selišta u Kamenom imala su 58 jutara oranica i još livade.¹⁸⁰

¹⁷⁰ S. Brodarić, Mohačka bitka 1526. (prijevod S. Sršan), Vinkovci 1990, 5.

¹⁷¹ Popisi, 12-13.

¹⁷² Popisi, 27-28, 59-61, 94-96, 127-129.

¹⁷³ K. Dočkal, n. dj, 168.

¹⁷⁴ G. Heller, Comitatus Crisiensis, Muenchen 1978, 107.

¹⁷⁵ K. Dočkal, n. dj, 168.

¹⁷⁶ Popisi, 27-28, 59-61, 94-96, 127-129.

¹⁷⁷ Popisi, 12-13.

¹⁷⁸ Regesta, br. 3611, D-XXI-35.

¹⁷⁹ Popisi, 59-61, 94-96, 127-129.

¹⁸⁰ I. Tkalčić, Urbar Streze, VZA, V, n. dj, 210.

Srednjovjekovna Komarnica odgovara današnjem Novigradu Podravskom, smještenom na istoimenom potoku, približno na polovici puta od Koprivnice do Đurđevca. Po Komarnici je prozvan Komarnički arhiđakonat.¹⁸¹ Od godine 1477. do 1480. godine vodila se parnica između zagrebačkog biskupa Osvalda i komarničkog župnika Andrije koji se sebi nasilno prisvojio biskupsku desetinu u Komarnici.¹⁸² Godine 1476. zabilježen je plemić Juraj Vitez iz Komarnice,¹⁸³ 1477. spominje se plemić Pavao literat, 1488. plemići Mihael i Andrija iz Komarnice,¹⁸⁴ 1490. plemić Nikola Vitez,¹⁸⁵ a 1494. godine Ivan literat iz istog naselja.¹⁸⁶ Komarnica je 1495. godine imala 16 poreznih dimova od kojih su posjedovali plemići Ivan 4 dima, Pavao literat isto toliko, Mihael 2, a župnik crkve Sv. Klare 6 poreznih dimova.¹⁸⁷ Godine 1500. spominje se Doroteja udovica Nikole iz Komarnice.¹⁸⁸ Godine 1486. u Komarnici je župnik bio Ludovik,¹⁸⁹ a popis župa iz 1501. spominje tamo 3 svećenika.¹⁹⁰ Nekoliko godina kasnije spominje se umjesto župe Blažene Djevice Marije župa Sv. Klare. Župnik Sv. Klare je 1507. posjedovao 5 poreznih dimova, plemić Ladislav 1, a udovica Pavla literata 3 dima. Četiri godine kasnije župnikovi dimovi su povećani na 8 da bi 1520. bili smanjeni na 2, a Komarnica je u međuvremenu razdijeljena na još dva dijela. Prvi dio je činio zajednički posjed sa Otokom i Temerjem u vlasništvu Ladislava Kiselića i tada imao 3 dima, 1517. godine 4 dima, a 1520. godine 3 porezna dima. Drugi dio je bio u zajednici sa Miletincem u vlasništvu plemića Dobičnjaka koji je 1513. godine posjedovao 12 poreznih dimova, a 1517. godine 10 dimova posjeduje Ladislav Dobičnjak, a 1 dim Ivan Orgovan. Te godine se spominju još tri dijela Komarnice: jedan je zajedno sa Zdeljom od 2 dima držao Matija Šimunić, drugi je zajedno sa Tulovom od 9 dimova posjedovao plemić Ladislav, kao i 1520.

¹⁸¹ J. Čuk, Podravina od Bednje do Vočinke i susjedna područja do polovice četrnaestoga vijeka. (Plemstvo. - Posjedi. - Uprava.), Vjesnik kraljevskog hrvatsko-slavonsko-dalmatinskog zemaljskog arhiva, XVIII, Zagreb 1916, 188-191; B. Magjer, Časti i dobru zavičaja, Zagreb 1937, 97-105; D. Feletar, n. dj, 69.

¹⁸² HDA, Kaptolski arhiv, Acta Capituli antiqua, f. 5, n. 53; f. 92, n. 30.

¹⁸³ Regesta, br. 2824, D-XVI-6.

¹⁸⁴ K. Dočkal, n. dj, 169.

¹⁸⁵ Regesta, br. 3144, D-XVIII-1.

¹⁸⁶ Regesta, br. 3264, D-XVIII-65.

¹⁸⁷ Popisi, 12-13.

¹⁸⁸ Regesta, br. 3532, D-XXI-5; br. 3536, D-XXI-9.

¹⁸⁹ HDA, Kaptolski arhiv, Acta Capituli antiqua, f. 99, n. 54.

¹⁹⁰ J. Boesendorfer, n. dj, 256.

godine kada ovaj dio ima 7 poreznih dimova dok je treći dio sa samo porezna dima 1517. i samo 1 dimom 1520. godine posjedovao neki plemić Balšić. Iste godine izdvaja se još jedan dio Komarnice u zajednici sa Gregorijancem i Doroslavcem od kojeg 5 poreznih dimova posjeduje magister Juraj.¹⁹¹ Godine 1518. spominje se Juraj kao arhiđakon Komarnice,¹⁹² a 1519. i 1520. godine spominju se Ivan, Stjepan, Franjo i Ladislav sinovi pokojnog Jurja Vitezića iz Komarnice, te Juraj i Ladislav sinovi Stjepana Vitezića iz također Komarnice koji su izgleda tamo živjeli.¹⁹³ Godine 1523. i 1524. godine spominje se kaštelan Ladislav Vitez iz Komarnice. U parnici između vlastelina Ernušta i plemića iz Budrovca, Andrija Budor iz Budrovca tužio je banu Ivanu Karloviću zajedno sa Baltazarom Tompom iz Horzove, Ivana Ernušta zvanog Hampo zato što je njegov kaštelan Ladislav Vitez iz Komarnice poslao svoje kmetove te su oni sasjekli mnogo drveća, a njihovi su psi razderali 4 krave. Kad ban određuje čazmanskom kaptolu da provede istragu, tužba je bila, kako je ustanovljeno istinita.¹⁹⁴

Godine 1477. kralj Matija Korvin oslobodio je sinove Ivana Ernušta, Ivana i Žigmunda, pečuškog biskupa, od svih poreza na području kraljevstva Slavonije i pošto su mu dali 20 000 florena i vratili utvrdu i vlastelinstvo Dobru Kuću dobivaju od kralja Đurđevac, Prodavić i Koprivnicu kao i cjelokupno kraljevsko pravo na međimurske utvrde Čakovec i Štrigovu. Kralj je novopoklonjene posjede oslobodio od plaćanja poreza na tri godine. Iste je godine kralj naložio stolnobiogradskom kaptolu da braću Ernušt uvede u posjed.¹⁹⁵ Biskup Žigmund je 1478. godine u koprivnički kaštel postavio za svog kaštelana koprivničkog župnika Jurja,¹⁹⁶ a sačuvana je i potvrđnica kralja Matije za Koprivnicu, Đurđevac i Prodavić iz 1486. godine.¹⁹⁷ Godine 1479. zagrebački je kaptol na molbu župnika Grgura i suca Nikole Dočkovića prepisao jednu svoju ispravu.¹⁹⁸ Postoji isprava Ludovika, župnika u Komarnici, kojom je 1486. godine dao vinograd i oranice za osnutak altarije Sv. Križa u Koprivni-

¹⁹¹ Popisi, 27-28, 59-61, 94-96, 127-129.

¹⁹² Regesta, br. 4332, D-XXIV-101.

¹⁹³ Regesta, br. 4367, D-XXV-25; br. 4368, D-XXV-11; br. 4398, D-XXV-25.

¹⁹⁴ Regesta, br. 4575, D-XXVI-47; br. 4595, D-XXVI.

¹⁹⁵ Regesta, br. 2841-2843, D-X-76; N. Klaić, Koprivnica u srednjem vijeku, Koprivnica 1976, 130.

¹⁹⁶ Regesta, br. 2869, D-X-76; br. 2873, D-XVI-28; N. Klaić, n. dj, 130.

¹⁹⁷ Regesta, br. 3044, D-X-76.

¹⁹⁸ E. Laszowski je regesta za dokumenat iz fonda grada Koprivnice koji se čuvaju u Hrvatskom državnom arhivu objavio u tekstu: Arhiv grada Koprivnice, Vjesnik kraljevskog državnog arhiva, IV, Zagreb 1930, 81.

ci.¹⁹⁹ Godine 1497. spominje se u jednom spisu Doroteja kći starog Keleka iz Koprivnice.²⁰⁰ Čazmanski kaptol je 1504. godine svjedočio da je plemić Ivan Porkolab iz Grede dao oltaru Sv. Jakoba apostola u župnoj crkvi Sv. Nikole u Koprivnici sav svoj posjed u Gredi, odnosno rektoru toga oltara i koprivničkom župniku Baltazaru.²⁰¹ Iste je godine kralj Vladislav II. na molbu koprivničkog župnika Baltazara potvrdio taj dar plemića Ivana.²⁰²

Ernušti su izgleda neka svoja imanja kao i Koprivnicu davali u zakup. Ivan Ernušt zvani Hampo godine 1503. obnovio je ugovor s pečuškim magistrinom Andrijom, njegovim nećakom, za kaštel i grad Koprivnicu. Uz zakup mu je dao i vilikat Kućica s ribnjacima na Dravi.²⁰³ Već 1505. godine javlja se novi zakupnik Koprivnice. To je bio Baltazar Batthyan. Ivan Ernušt zvani Hampo mu prepušta Koprivnicu, Prodavić i Đurđevac uz uvjet da Baltazar Batthyan postavlja kaštelane i gradske činovnike po svojoj volji. U kaštelu Koprivnici se obvezao da će postaviti 2 kaštelana svakoga s tri konjanika, 6 pješaka zajedno s ključarom, 4 stražara, 2 sluge, pekara, 2 pastira, kuhara i jednu gospodaricu.²⁰⁴ U Koprivnici je 1501. godine bio župnik Sv. Nikole imenom Grgur, bila su još 2 kapelana, oltar Sv. Križa je imao rektora Grgura, oltar Sv. Mihaela je imao rektora Blaža, a hospiciju je na čelu bio svećenik Nikola. Uz ove svećenike u Koprivnici su službovala još petorica drugih svećenika, a postojao je i samostan Franjevac.²⁰⁵

Stjepan iz Gorbonoka tužio se 1503. godine na Petra Fintića, kaštelana kaštela Koprivnice (castellanum casteli Kaproncha) koji je sa svojim slugama oteo 60 zaklanih prasaca iz šume Dragovščine (vjerojatno se odnosni na Draganovec južno od Koprivnice gdje se izgleda nalazilo naselje i vinogradarski brijeg Draganovščak sredinom 15. stoljeća²⁰⁶). Kako je kaštelan to negirao, herceg Ivaniš, pred kojega dolazi spor, presudio je da se Frntić mora sa dva-naestoricom plemića u križevačkoj župnoj crkvi zakleti da je nevin.²⁰⁷

¹⁹⁹ HDA, Kaptolski arhiv, f. 99, n. 54.

²⁰⁰ Regesta, br. 3398, D-XIX-61.

²⁰¹ E. Laszowski, n. dj, 81-82.

²⁰² E. Laszowski, n. dj, 82.

²⁰³ Regesta, br. 3664, D-XXI-64; N. Klaić, n. dj, 131-132.

²⁰⁴ Regesta, br. 3784, DXXII-18; N. Klaić, n. dj, 132.

²⁰⁵ F. Brdadrić, n. dj, 340; P. Cvekan, Tristo godina samostana i crkve u Koprivnici, 1675-1975, Koprivnica 1975, 3-6.

²⁰⁶ H. Petrić, Srednjovjekovno vinogradarstvo Podravine i Prigorja, Podravski zbornik, 19-20, Koprivnica 1994, 60.

²⁰⁷ Regesta, br. 3650, D-XXI-54.

Od 1482. godine povlačilo se pitanje duga koji su Ernušti načinili za kralja Matiju Korvina kod budimskog i ostrogonskog kaptola. Bila je riječ o svoti od 4 400 florena pa je kralj Vladislav 1507. godine htio poći ususret jednom i drugom kaptolu te je odredio da se zbog duga uzmu, odnosno daju u zakup Ernuštova imanja oko Koprivnice, no, do toga nije došlo.²⁰⁸ U poreznim popisima za 1507. godinu spominje se trgovište (opidum) Koprivnica sa 67 poreznih dimova sa vojvodom od 89 dimova, dok su Franjevci posjedovali 8, a župnik 10 poreznih dimova.²⁰⁹ Četiri godine kasnije grad (civitas) Koprivnica je imala 68, vojvodat 70, župnik 12, a svećenik Nikola 2 porezna dima,²¹⁰ da bi tri godine kasnije grad (civitas) imao 65, a vojvodat 70 poreznih dimova. Župnik je svoje posjede imao u obližnjem mjestu Starigrad (Ovar) i selu Popovci koje se vjerojatno nalazilo na području današnjeg grada Koprivnice (g. 1517. popisano je u Popovcu 30, a 1520. samo 10 župnikovih poreznih dimova),²¹¹ dok se navodi i posjed Zdenčec i Koprivnica sa 41 poreznim dimom, dok se 1520. godine u gradu (civitas) Koprivnici u vlasništvu Ivana Ernušta Hampe spominje 64 poreznih dimova i 6 siromaha.²¹² Nakon smrti druge žene Margarete, Ivan Ernušt zvani Hampo oženio se bogatom udovicom Barbarom Orsag de Gwth, a od nje je posuđivao i njen suprug pa joj je 1518. godine morao založiti za 4 000 florena kaštel (castellum) i trgovište (opidum) Koprivnicu.²¹³ Neposredno prije Mohačke bitke, 1526. godine Barbara mu je posudila novih 4 000 florena, a on joj ostavlja kaštel i trgovište Koprivnicu te utvrdu Štrigovu, ali tako da joj ti posjedi ostanu nakon njegove smrti. Ako bi tko od njegovih nasljednika želio preuzeti ova imanja morao joj je dati 4 000 florena.²¹⁴

Koprivnica je 23. rujna 1526. godine ugostila regnikole koji su došli raspravljati o tome koga će poslati austrijskom nadvojvodi Ferdinandu Habsburškom s kojim su već neki hrvatski velikaši bili ranije povezani. Na kraju pisma poslanog nadvojvodi Ferdinandu članovi sabora pišu da pismo šalju "ex congregacione nostra Kapronzensi". Regnikole su javile nadvojvodi da mu šalju dvojicu magnata, zagrebačkog biskupa Šimuna Erdedija i Krstu

²⁰⁸ N. Klaić, n. dj, 130.

²⁰⁹ Popisi, 27-28.

²¹⁰ Popisi, 59-61.

²¹¹ Popovci su izgleda bili smješteni u istočnom rubu grada Koprivnice. S. Krivošić, Koprivnica - naselje i njegovi stanovnici, Podravski zbornik, 14, Koprivnica 1988, 132; Popisi, 94-96, 127-129.

²¹² Popisi, 94-96, 127-129.

²¹³ Regesta, br. 4334, D-XXIV-102; N. Klaić, n. dj, 132-133.

²¹⁴ Regesta, br. 4714, D-XXVII-37; N. Klaić, n. dj, 133.

Frankopana koji se ponosno naziva "comes ac rector tutor et defensor huius regni" , kao i petoricu plemića Stjepana Deshazija, Emerika Bradaču, Ivana Kaštelanovića, Ambrozija Keczera i Matiju Brodarića. Kako je pismo Ferdinandu bilo zapečaćeno sa sedam pečata, vjerojatno su ovi poslanici bili jedini predstavnici hrvatskih zemalja koji su se odlučili obratiti Habsburgovcima, nudeći im možda one uvjete uz koje će Ferdinand biti izabran za kralja 1527. godine.²¹⁵

Kaznetine bi odgovarale najzapadnijem rubnom dijelu Koprivnice, malo južnije od današnje župne crkve u Močilama.²¹⁶ Tamo je 1513. godine magistar Andrija, kanonik pečuški i župnik u Đurđevcu posjedovao 8 poreznih dimova, a toliko ih je bilo i 1517. godine, a 1520. se spominje 5 starih i 3 nova dima.²¹⁷ Kočan se nalazio u neposrednoj blizini Kaznetina, a posjedovao ga je Nikola Petroša, koji je 1513. i 1517. godine imao 4 porezna dima.²¹⁸

Posjed Kopina se prema nekim mišljenjima nalazio na području sela Zablatje kod Leграда²¹⁹ ili na području sela Kupinovca, sjeverno od Bjelovara,²²⁰ ali je najvjerojatnije bio na rubnom, zapadnom dijelu koprivničke Podravine, u okolici današnjeg Malog Poganca.²²¹ Godine 1477. spominju se na posjedu Žabnica i Kopino Stjepan Hasagi (ili Hasadi), Petar iz Gudovca, Blaž Brigae iz Sredica i Damjan Horvat iz Litve.²²² Godine 1494. Kopina također čini zajednički posjed sa Žabnicom koja bi odgovarala današnjem području Sv. Ivana Žabna.²²³ U popisima poreza u Kopini 1495. godine Emerik Hasadi drži 25 poreznih dimova,²²⁴ dok izgleda dio posjeda Žabnica i Kopino drži Petar iz Gudovca, a 1498. godine tu se spominju Petar sin Nikole Mikčeca iz Cirkvene, njegova kći Doroteja te Juraj i Ivan sinovi pokojnog Ladislava Borothwa iz Dijaneša kao i drugi.²²⁵ Hasadiji su vlasnici Kopine i Žabnice 1512. godine

²¹⁵ F. Šišić, Hrvatski saborski spisi, I, Zagreb 1912, 10-12; N. Klaić, n.dj, 136.

²¹⁶ P. Cvekan, Slavna Majka Močilska, Močile 1988, 25-26.

²¹⁷ Popisi, 59-61, 94-96, 127-129.

²¹⁸ Popisi, 59-61, 127-129.

²¹⁹ F. Brdarić, n.dj, 347.

²²⁰ Z. Lovrenčević, Srednjovjekovne gradine na Bilogori, Arheološka istraživanja u Podravini i kalničko-bilogorskoj regiji, Zagreb 1990, 149-150, ali je ovdje riječ vjerojatno o srednjovjekovnom naselju Kopinec.

²²¹ A. Kancijan, n. dj, 248-249.

²²² Regesta, br. 2834, D-XV-14; br. 2835, D-XVI-13; br. 2836, D-XVI-14.

²²³ Regesta, br. 3287, D-XIX-34.

²²⁴ Popisi, 15.

²²⁵ Regesta, br. 3414, D-XX-13; br. 3419, D-XX-17; br. 3423, D-XX-17; br. 3426, D-XX-20.

kada posjeduju 22 porezna dima.²²⁶ Godine 1517. u Kopini se spominje 18 poreznih dimova u vlasništvu plemića Hasadija, a 1520. g. je tu popisano 17 poreznih dimova i 3 siromaha (paupers).²²⁷ U Kopini je 1501. godine popisani župnik Martin.²²⁸

Selo i posjed Kutnjak odgovaraju današnjem istoimenom naselju između Legrada i Ludbrega. Kutnjak je 1495. godine brojio 12 poreznih dimova, od kojih je 6 posjedovao Ladislav Makalaj, 4 udovica Ivana literata, a 2 magistar Franjo, a godine 1507. posjed od 13 dimova drži sam magistar Franjo.²²⁹ Zanimljivo je da je od 21. veljače do 24. prosinca 1512. godine u Kutnjaku ban i palatin Emerik de Peren pisao devetnaest svojih odluka.²³⁰ Godine 1513. je u vlasništvu gospodina protonotara kojemu nije navedeno ime, a koji je posjedovao 10 dimova.²³¹ Četiri godine kasnije u Kutnjaku 14 poreznih dimova drži Ivan Woykffy, a 2 Gašpar Britvić, da bi 1520. posjed imao 15 poreznih dimova u vlasništvu Ivana Woykffyja.²³²

Važno središte koje se razvilo na izuzetno povoljnom geografskom i strateškom položaju na sutoku Mure i Drave bio je Legrad, tamo je oko 1480. godine osnovan ceh nožara, a izgleda da je ovo naselje 1488. godine dobilo status trgoviša, a uz to postoji mogućnost da je ovdje postojala utvrda izgrađena prije 1526. godine.²³³ Iz godine 1537. spominje se povelja kralja Ferdinanda kojom je dopustio Ivanu Salaju iz Kerečenja i Gašparu Ernuštu od Čakovca da na rijeci Muri između svojih posjeda Legrada i Dubrave podignu skelu s dovoljno brodova za prevoženje brojnih bjegunaca iz Slavonije, koji su se sa stokom i drugom prtljagom svojom zaklanjali u nutarnje krajeve Kraljevine Ugarske.²³⁴

Mogojna ili Mogovina je bila u bližoj okolini Koprivnice, a Nada Klaić pretpostavlja da bi ona možda mogla odgovarati Mučnoj, premda to moramo otkloniti, jer Mogojna ili Mogovina odgovara istoimenom polju na zapadnom rubu grada, prema Varaždinu, sjeverno od Močila. Kralj Matija se

²²⁶ Popisi, 52.

²²⁷ Popisi, 93, 122.

²²⁸ J. Buturac, Popis župa, n. dj, 74-77.

²²⁹ Popisi, 12, 27.

²³⁰ Regesta, br. 3999; br. 4022-4037; br. 4039-4040.

²³¹ Popisi, 59.

²³² Popisi, 94, 127.

²³³ D. Feletar, Legrad, Legrad 1971, 70; isti, Podravina, n. dj, 52; isti, Zrinski i Legrad, Podravski zbornik, 17, Koprivnica 1991, 5-7.

²³⁴ V. Klaić, Povijest Hrvata, V, Zagreb 1988, 149, 616.

1466. godine obraćao kaštelanu i sucu Koprivnice i zapovijedio im neka ne smetaju varaždinskog kaštelana Ivana Turnera i njegovu ženu Uršulu u njihovim posjedima. Budući da je još iste godine isti kaštelan Turner ostavio oporučno Franjevcima u koprivničkom samostanu Sv. Marije posjed Mogjnu nema sumnje da je sukob Turnera i koprivničkih građana tada nastao zbog kaštelanovih imanja na području koprivničke općine. Osim toga još je prije krelj Matija morao zapovijediti kaštelanu, sucu i gradskim prisežnicima da ne muče Ivana Turnera i njegovu suprugu Uršulu na njihovim zemljama.²³⁵ Kada su Ivan i Žigmund Ernušt postali, između ostaloga, vlasnicima Koprivnice, vjerojatno su građani Koprivnice pružili otpor. Možda su i sami građani, a možda samo Franjevci iz koprivničkog samostana zamolili kralja za zaštitu.²³⁶ Kako je kralj Matija Korvin na to 1478. godine zapovijedio slavonskim banovima neka čuvaju posjed Franjevaca zvan Mogojna koju Franjevcima nije želio predati koprivnički župnik i kaštelan koprivničkog kaštela Juraj, tako je oko Mogojne nastala svađa između dvije koprivničke crkvene ustanove.²³⁷ Godine 1507. Mogojna je u vlasništvu prebendara Blaža koji tu drži 2 porezna dima, a 1513. tu su kao vlasnici zabilježeni koprivnički Franjevci koji imaju 5 poreznih dimova, od kojih je oprošteno 3 dima. Godine 1517. Franjevci su tu posjedovali 6 poreznih dimova, a svećenik Nikola iz Koprivnice držao je 2 dima, da bi 1520. g. bili zabilježeni Franjevci kao jedini vlasnici koji su posjedovali 5 poreznih dimova.²³⁸

Močno ili Mučno odgovara današnjim Močilama, južno od Mogovine, na zapadnom rubu grada Koprivnice, prema Varaždinu, oko današnje župne crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo, na mjestu nekadašnje kapele koja se spominje 1548. godine. Ivan Ernušt zvani Hampo 1508. godine izjavio je da je od pečuškog kanonika Andrije iz Koprivnice i njegova nećaka Mihaela iz Đurđevca također pečuškog kanonika i iz Albe posudio 1120 forinti da otkupe posjede Peteranec i Goricu, a obećao je da će odmah dati 220 forinti, a ostali novac će isplatiti kasnije. Kao osiguranje ostatka isplate založio je posjede Močno, Kučica, Zeminec i Loka.²³⁹ Dvije godine kasnije,

²³⁵ Regesta br. 2602, D-XIV-42; N. Klaić, n. dj, 127, 130; P. Cvekan, Koprivnica i Franjevci, Koprivnica 1989, 63.

²³⁶ N. Klaić, n. dj, 130.

²³⁷ Regesta, br. 2873, D-XVI-28.

²³⁸ Popisi, 27-28, 59-61, 94-96, 128.

²³⁹ Regesta, br. 3888, D-XXII-70; I. Lentić-Kugli, Zavjetna crkva B. D. Marije u Močilama kraj Koprivnice – historijat i inventar, Radovi Instituta za povijest umjetnosti, 9, Zagreb 1985, 29; P.

tj. 1510. g. kralj Vladislav je izdao nalog Čazmanskome kaptolu da službeno uvede Andriju kanonika pečuškog i župnika u Đurđevcu u vlasništvo posjeda Močno, Kućica, Loka i Zeminec utvrde Đurđevca. Na to je Čazmanski kaptol potvrdio primitak Vladislavova pisma i obavjestio kralja da je po njihovom izaslaniku kanonik Andrija službeno uveden u posjede Močno zvano sa svim posjedovnim pripadnostima kaštela Koprivnice te u posjede Kućica, Loka i Zeminec, prijelaz na Dravi i lovište riba na mrtvici Drave kod utvrde Đurđevac. Kod uvođenja su prisustvovali svi zainteresirani susjedi iz Koprivnice i Đurđevca.²⁴⁰ Kanonik Andrija u Močnu je 1513. godine posjedovao 15 poreznih dimova, a 1517. kao vlasnik 12 dimova spominje se plemić Mihael.²⁴¹

Ovar odgovara današnjem južnom koprivničkom predgrađu Starigrad. Starigrad je u stvari podgrađe ispod oko 1446. godine razvaljene utvrde Kamengrad,²⁴² koje je za razliku od nje nastavilo živjeti. Pod imenom Starigrad spominje se od 1477. godine.²⁴³ Godine 1501. u Ovaru ili Starigradu popisana su dva svećenika. Jedan je bio rektor tamošnje kapele Sv. Emerika, sredinom 15. stoljeća župne crkve, i zvao se Nikola dok je drugi bio kapelan po imenu Marko.²⁴⁴ Godine 1513. Ovar (Starigrad) je u poreznim popisima zapisan kao judikat kod Koprivnice sa 28 poreznih dimova, a uz to je tamošnji župnik posjedovao 1 dim. Koprivnički župnik je do 1517. preuzeo Starigrad jer te godine posjeduje 30 poreznih dimova, a 1520. g. zabilježeno je u Starigradu 27 dimova, a također se spominje i vojvodat sa 81 poreznim dimom.²⁴⁵

Rasinja koja se zove i Kerestur, odgovara današnjoj Rasinji. Tu je potkraj vladavine Matije Korvina bila utvrda,²⁴⁶ a 1476. godine Rasinju je posjedovao r

Cvekan, Slavna Majka Močilska, n. dj, 23; R. Horvat, Poviest slob. i kr. grada Koprivnice, Zagreb 1943, 42-43; L. Brozović, Građa za povijest Koprivnice, Koprivnica 1978, 105.

²⁴⁰ Regesta, br. 3956, D-XXIII-32; br. 3959, D-XXIII-32.

²⁴¹ Popisi, 59-61, 94-96.

²⁴² Ž. Demo, Castrum Keukaproncha/Kuvar - počeci istraživanja, Podravski zbornik, 10, Koprivnica 1984, 337.

²⁴³ I. Tkalčić, Urbar bivšeg hrvatskog pavlinskog samostana u Strezi, Vjesnik Kraljevskog hrvatsko-slavonsko-dalmatinskog zemaljskog arhiva, V, Zagreb 1903, 210; K. Dočkal, Kamengrad u svjetlu Streze, Zbornik Muzeja grada Koprivnice, 8, Koprivnica 1953, 123.

²⁴⁴ H. Petrić, Kamengrad u legendi i stvarnosti, u: Koprivnica - izabrane teme, Koprivnica 1995, 60.

²⁴⁵ Popisi, 59-61, 94-96, 128.

²⁴⁶ J. Boesendorfer, Crtice iz povijesti Slavonije, Osijek 1910, 71.

Bočkaj,²⁴⁷ koju ju je držao 1482,²⁴⁸ 1492,²⁴⁹ 1493. i 1494. godine.²⁵⁰ Veći dio rasinjskog vlastelinstva posjedovali su 1495. godine Žigmund, Ivan, Nikola stariji i Nikola mlađi Bočkaj, ukupno 64 porezna dima, a 1 dim je držao svećenik Gal. Taj je dio, oko trećinu poreznih dimova, oko 1513. naslijedio Ludovik Pekry od Petrovine.²⁵¹ U drugi dio rasinjskih posjeda uveden je 1503. plemić Franjo Keczer de Radvan. Njemu su pripadala sela Gorica i Turkovec, te dijelovi trgovišta Rasinja (oppidum Razynyakerezthur) i dijelovi sela Klokočovca, Šimonovca, Sv. Kuzme i Damjana (Kuzminec), Vrhovca, Bankovca, Vojvodinca, Selnice, Antolovca, Zablatja i Ketela.²⁵² Godine 1507. u trgovištu Rasinja (oppidum Razyne) u vlasništvu Franje Keczera bio je popisano 61 porezni dim, tj. oko 28 % dimova čitavog vlastelinstva. Stjepan Bočkaj je držao 45 dimova, Ludovik Pekry od Petrovine čak 90 poreznih dimova, Nikola Gervaš 16, Blaž od Ebreša (Obreški) 3, svećenik Nikola 1 i rasinjski župnik također 1 porezni dim. Vlastelinstvo Rasinja je tada imala ukupno 217 poreznih dimova i bilo je jedno od najvećih vlastelinstava u ovom kraju. Godine 1513. vlastelinstvo je smanjeno na 170 poreznih dimova od kojih je najviše posjedovao Ludovik Pekry, njih 59 (uz 10 oproštenih), zatim Franjo Keczer koji posjeduje 51 dim te Stjepan Bočkaj sa 50 poreznih dimova. Četiri godine kasnije vlastelinstvo se smanjuje na 167 poreznih dimova od kojih udovica Franje Keczera drži njih 50, udovica Ludovika Pekryja 61, a Stjepan Bočkaj 56 poreznih dimova. Vlastelinstvo je 1520. godine smanjeno na 104 porezna dima, od kojih Ambroz Keczer posjeduje 1 dim, udovica Ludovika Pekryja 59, Stjepan Bočkaj 30 (također i 7 siromaha), župnik 1, a udovica Gywlay 13 poreznih dimova.²⁵³ Godine 1524. spominje se Juraj iz Rasinje kao vikar crkve zagrebačke.²⁵⁴ U Rasinji je 1501. godine popisano više svećenika: župnik Sv. Križa Ladislav, kapelan Stjepan, rektor crkve Sv. Marije Klemens, na dvoru Petra Bočkaja bili

²⁴⁷ Regesta, br. 2823, 2824, 2826, 2832, D-XVI-5,6,11.

²⁴⁸ Regesta, br. 2967, D-XVII-2.

²⁴⁹ Regesta, br. 3183, D-XVIII-17; 3185, D-XVIII-19.

²⁵⁰ Regesta, br. 3225, D-XVIII-44; 3227, D-XVIII-46; K. Dočkal, Srednjovjekovna naselja oko Streze, n. dj, 190-191;

²⁵¹ Popisi, 12, 59, 94, 127; Regesta, br. 4255, Elenki obitelji Jelačić XXV; 4283, isto; 4354, D-XXV-3.

²⁵² HDA, Neoregistrata acta, sv. 629, br. 9. Naselja iz Koprivničke Podravine: Vojvodinec, Selnica, Antolovec i Zablatje koje se 1503. godine prvi puta spominju odgovaraju današnjim istoimenim naseljima sjeveroistočno od Rasinje.

²⁵³ Popisi, 27, 59, 94, 127.

²⁵⁴ Regesta, 4600, D-XXVI-59.

su kapelani Matija i Martin, a na dvoru Nikole Bočkaja kapelan Galo.²⁵⁵ Iz godine 1517. sačuvana je oporuka rasinjskog župnika Luke.²⁵⁶

Temerje se najvjerojatnije nalazilo na području između grada Koprivnice i današnjeg Novigrada Podravskog. Temerje se spominje u urbaru Streze još 1477. godine.²⁵⁷ Tamo se 1495. godine spominje Matija župnik crkve Sv. Mihaela u Trnju u Temerju.²⁵⁸ Iste godine tamošnji je posjed imao 32 porezna dima, od kojih su posjedovali Juraj 9, udovica Blaža Budora 10, Mihael Tompa 10 i Andrija Budor 3 porezna dima.²⁵⁹ Temerje se spominje 1500, 1501. i 1503. godine.²⁶⁰ U poreznim popisima iz 1507. godine posjed Temerje i Sv. Ivan držao je plemić Gašparić sa 11 poreznih dimova, dok su na drugom dijelu posjeda Temerje posjedovali: Josip Dombaj 6 poreznih dimova, Stjepan Gorbonok 26, Baltazarić 2 i Matija 1 dim, a u trećem dijelu posjeda koji je bio zajedno sa Otokom bilo je popisano 8 poreznih dimova u vlasništvu Andrije Budora.²⁶¹ Godine 1513. Otok, Temerje i Komarnicu drži Ladislav Kiselica sa 6 poreznih dimova, Obrež, Otok i Temerje posjeduje Andrija Budor sa 12 poreznih dimova, Temerje i Zdenčan ima Ladislav Benček ili Benčić sa 18 dimova, a na posjedima Temerje i Cestarovec plemić Juraj drži 6, a plemić Matija 5 poreznih dimova. Uz to je u dijelu Temerja 1 dim posjedovao Baltazar Laki. Dakle, tada je Temerje bilo podijeljeno na dijelova u zajednicama sa drugim dijelovima posjeda, a na njima je bilo ukupno 48 poreznih dimova.²⁶² Godine 1517. Otok, Temerje i Komarnicu drži Ladislav Kiselica sa 4 porezna dima. Dio Temerja drži udovica plemića Ivana sa 2, Baltazar Laki sa 1 poreznim dimom, a Temerje i Otok posjeduje Andrija Budor sa 5 poreznih dimova. Uz to je Temerje i Pribislavec posjedovao Ladislav Benčić sa 15 poreznih dimova, u dijelu Temerja sa Cezarovcem plemići Andrija i Matija posjeduju 3 dim, a u još jednom dijelu Temerja plemić Juraj 1 porezni dim.²⁶³ Godine 1519. spominju se kao gospodari dijela Temerja Andrija i Mihael Budor iz Budrovca.²⁶⁴ U

²⁵⁵ F. Brdarić, n. dj, 345.

²⁵⁶ HDA, Kaptolski arhiv, Acta Capitoli antiqua, f. 76, n. 12.

²⁵⁷ I. Tkalčić, n. dj, 218.

²⁵⁸ Regesta, br. 3290, D-XIX-7; 3294, D-XIX-8.

²⁵⁹ Popisi, 12-13.

²⁶⁰ Regesta, 3542, D-XXI-13; 3561, D-XXI-14; 3575, D-XXI-17; 3650, D-XXI-54; J. Buturac, Feudalna gospostija i plemićki rod Budor, Podravski zbornik, 15, Koprivnica 1989, 99-102.

²⁶¹ Popisi, 27-28.

²⁶² Popisi, 59-61.

²⁶³ Popisi, 94-65.

²⁶⁴ Regesta, br. 4356, D-XX-4.

popisima poreza za 1520. godinu spominju se kao vlasnici Temerja Ladislav Benčić koji je imao 10 poreznih dimova, plemić Juraj koji je držao 2 dima, uz to su zebilježena 2 siromaha (paupers), u dijelu posjeda Temerje i Cezarovec spominju se plemići Andrija i Matija sa 2 porezna dima, a u dijelu posjeda Otok, Temerje i Komarnica spominje se Ladislav Kiselić ili Kiselica sa 3 porezna dima.²⁶⁵ Godine 1529. spominje se u Temerju crkva Sv. Mihaela.²⁶⁶

Za Središće je moguće povezati sa današnjim naseljem Srdinec, 3 kilometra zapadno od Novigrada Podravskog.²⁶⁷ Središće je 1507. godine središtem vilikata u sklopu vlastelinstva Đurđevac sa 37 poreznih dimova, a iste je godine župnik posjedovao 2 porezna dima. Godine 1513. Središće je vlasništvo Ivana Ernušta zvanog Hampo koji tu posjeduje 37 poreznih dimova. Uz to je popisano i 1 župnikov porezni dim. Pod vlastelinstvo Đurđevac Ivana Ernušta spada Središće i 1517. godine, a 1520. godine broj poreznih dimova pod vlastelinstvom Đurđevac je bio isto 37, a uz to su popisana 3 siromah (paupers), dok je župnik posjedovao 2 porezna dima.²⁶⁸ U Središću je 1501. godine župnikom bio Jakob, a kapelanom Ladislav.²⁶⁹

Sveti Ladislav se nalazio u blizini Središća i Komarnice, a odgovarao bi današnjem selu Vlislav, oko 5 kilometara od Novigrada Podravskog prema Koprivnici. Sveti Ladislav je bio trgovište zagrebačkog biskupa (opidum domini episcopi Zagrabiensis) koji je tu 1507. godine posjedovao 23 porezna dima. Uz to je tamo postojao vilikat sa 40 poreznih dimova, a tamošnji župnik je posjedovao 2 dima.²⁷⁰ Godine 1513. trgovište broji 36 poreznih dimova, vilikat 51, a župnik 2 dima, godine 1517. broj dimova u trgovištu je smanjen na 33, u vilikatu na 46, dok je broj župnikovih poreznih dimova ostao isti.²⁷¹ Trgovište Sveti Ladislav je 1520. godine brojilo 34 porezna dima, 1 siromaha (paupers), te 5 novih selišta. Vilikat pod vlasništvom zagrebačkog biskupa 47 poreznih dimova, župnik u Svetom Ladislavu 2, a pod Svetim Ladislavom je bio i vilikat Sv. Mihaela sa 19 dimova.²⁷²

²⁶⁵ Popisi, 127-129.

²⁶⁶ K. Dočkal, Srednjevjekovna naselja oko Streze, n. dj, 193.

²⁶⁷ F. Brdarić, Arhidakonat komarnički, n. dj, 339.

²⁶⁸ Popisi, 27-28, 59-61, 94-96, 127-129.

²⁶⁹ F. Brdarić, n. dj, 338-339.

²⁷⁰ Popisi, 27-28.

²⁷¹ Popisi, 59-61, 94-96.

²⁷² Popisi, 128.

Struga bi prema nekima mogla biti u današnjem selu Hlebine istočno od Koprivnice,²⁷³ a prema drugima u susjednom Sigecu.²⁷⁴ Godine 1478. i kasnije postojao je posjed Struga-Sveti Petar drugim imenom zvani Re-Zenth-Peter.²⁷⁵ U Strugi je 1507. godine postojao vilikat sa 90 poreznih dimova, dok je župnik posjedovao 4 dima. Godine 1513. Struga je u vlasništvu Ivana Ernušta zvanog Hampo koji tu posjeduje 97 poreznih dimova, a iste godine župnik ima 3 dima. Struga je i 1517. bila u sastavu vlastelinstva Đurđevac Ivana Ernušta koji je tada tu imao 87 poreznih dimova, dok je župnik zadržao 3 dima. Godine 1520. Ivan Ernušt zvani Hampo je u Strugi posjedovao 87 poreznih dimova, župnik je imao 6 dimova, a 1 dim je u Strugi posjedovao Stjepan prebendar u Prodaviću, dok je uz to popisano 7 siromaha.²⁷⁶ Struga je 1501. godine imala 2 svećenika: župnika Mateja i kapelana Mateja.²⁷⁷

Subotica kod Rasinje je 1495. godine imala 31 porezni dim, a posjed su držali sinovi plemića Pogana 11 dimova, Emerik Hasadi ili Hasagi 12 dimova, Pavao Kakas 7 dimova i župnik 1 dim. Emerik Hasadi ili Hasagi 1507. godine bio je vlasnik 7, a Ivan Pogan 10 dimova. Godine 1513. dio Subotice prešao je u vlasništvo Ivana Hasadija ili Hasagija koji je tada držao 13 dimova, drugi je dio postao vlasništvo Žigmunda Pogana koji je imao 10 dimova isto koliko i Ludovik Pekri na trećem dijelu Subotice. Žigmund Pogan 1517. godine drži 12 dimova, udovica Ludovika Pekrija 10, a Ivan Hasadi ili Hasagi 11 poreznih dimova. Godine 1520. Ludovikova udovica posjedovala je 9 dimova, Žigmund Pogan 12, koliko i Ivan Hasadi ili Hasagi. Iste se godine kod Subotice spominje maleni posjed Polena sa 2 porezna dima koji je držao Matija instritoris.²⁷⁸ U Subotici se 1501. godine spominje župnik nepoznata imena.²⁷⁹

Sveti Juraj u okolici Koprivnice odgovarao bi današnjem Drnju, sjeveroistočno od Koprivnice prema Dravi. Godine 1501. u popisu župnika spominje

²⁷³ F. Brdarić, n. dj, 353; D. Feletar, Podravina, n. dj, 67-68.

²⁷⁴ I. Beruta, Osvrt na Sigetec i Strugu, Zagreb 1956, rukopis, 252-266. Fragmentarno je dijelove tog rukopisa objavio I. Večenaj - Tišlarov u knjizi Mojemu zavičaju, Gola 1992, 374-382, a dijelove Berutina rukopisa pokušali su koristiti kao podatke za argumantaciju da je Struga bila na mjestu današnjih Hlebina S. Mraz te I. Pakasin u tekstu Starija povijest Hlebina, u: Hlebine - od Struge do danas, Hlebinski almanah 1, Hlebine 1984, 10-28. Gdje je bila Struga pokušao je odgovoriti i J. Magjerec u knjižici Majka Božja Molvarska, Rim 1957.

²⁷⁵ Regesta, br. 2863, D-XVI-69.

²⁷⁶ Popisi, 27-28, 59-61, 94-96, 127-129.

²⁷⁷ F. Brdarić, n. dj, 353.

²⁷⁸ Popisi, 12-13, 27-28, 59-61, 94-96, 127-129.

²⁷⁹ F. Brdarić, n. dj, 350-351.

se župnik u Trnju,²⁸⁰ pa se možda naselje zvalo Sv. Juraj u Trnju. Tamo je 1507. godine bio u jednom dijelu istoimenog vilikata popisan 41 porezni dim, a u drugom 7 dimova, dakle ukupno 48 poreznih dimova.²⁸¹ Izgleda da je kasnije taj vilikat popisivan pod imenom Sveti Petar što odgovara susjednom selu Peteranec.²⁸²

Sveti Kuzma odgovarao bi današnjem Kuzmincu između Rasinje i Legrada. Tamošnji je župnik 1495. godine posjedovao 3 porezna dima,²⁸³ a godine 1501. uz župnika Stjepana je popisan kapelan Mihael.²⁸⁴ Dio Sv. Kuzme i Damjana u sastavu rasinjskog vlastelinstva 1503. godine prelazi u vlasništvo plemića Franje Keczera de Radvan.²⁸⁵ Župnik godine 1507. posjeduje 2 porezna dima, 1513. svega 1 dim, godine 1517. broj dimova raste na 2, a isti se broj zadržava 1520. godine.²⁸⁶

Sveti Petar odgovara današnjem naselju Peteranec, sjeveroistočno od Koprivnice, prema rijeci Dravi. Godine 1478. posjed Struga-Sveti Petar drugim imenom zvani Re-Zenth Peter bio je očito u vlasništvu Žigmunda Ernušta, biskupa u Pečuhu,²⁸⁷ a isti se posjed pod imenom Rew-Zenth Peter (riječno pristanište Sv. Petar) spominje 1480. godine.²⁸⁸ U Peterancu (in Peteryancz) kao usporednom imenu za Sveti Petar spominje se 1498. godine u jednom sporu kolar ili djevodjelac i mlinar Juraj Sebek.²⁸⁹

Isti posjed Struga-Sveti Petar također zvani Re-Zenth Peter koji je izgleda nastao spajanjem starijih zasebnih posjeda Struga i Sveti Petar spominje se izgleda u vlasništvu Ivana Ernušta zvanog Hampo.²⁹⁰ Godine 1506. u ispravi od 17. ožujka posjed se spominje u jednom sporu kao Struga-Sveti Petar na rijeci Dravi,²⁹¹ a u ispravi od 21. rujna posjed se zove Rew-Zenth Peter dru-

²⁸⁰ F. Brdarić, n. dj, 351-352.

²⁸¹ Popisi, 27.

²⁸² Popisi, 59-61, 94-96, 127-128.

²⁸³ Popisi, 12.

²⁸⁴ D. Feletar, P. Feletar, Povijest Kuzminca, Kuzminec 1992, 39.

²⁸⁵ HDA, Neoregistrata acta, sv. 629, br. 9.

²⁸⁶ Popisi, 27, 59, 94, 127.

²⁸⁷ Regesta, br. 2863, D-XVI-69.

²⁸⁸ Regesta, br. 2907, D-XVI-43.

²⁸⁹ Regesta, br. 3416, D-XX-12.

²⁹⁰ Regesta, br. 3731, D-XVI-69.

²⁹¹ Regesta, br. 3799, D-XXII-23.

gim imenom Struga.²⁹² Dio Svetog Petra je izgleda činio zajednički posjed sa Goricom kod Rasinje. Ivan Ernušt zvani Hampo izjavio je 1508. godine da je od pečušskog kanonika Andrije iz Koprivnice i njegova nećaka kanonika Mihaela iz Đurđevca posudio 1120 forinti da otkupi posjede Sveti Petar i Goricu.²⁹³ Sveti Petar je 1513. godine imao 38 poreznih dimova.²⁹⁴ U jednom spisu iz 1514. godine spominje se literat Petar iz Peteranca (Petheryancz) kao i više tamošnjih kmetova.²⁹⁵ Godine 1517. Sveti Petar je imao 34 dima, kao i 1520. godine kada je popisan isti broj poreznih dimova.²⁹⁶ U popisu svećenika iz 1501. godine u Peterancu je župnikom bio Petar.²⁹⁷

Torčec odgovara današnjem naselju sjeverno od Koprivnice, a u izvorima se naziva i Kethel odnosno Ketel. Posjed Torčec spominje se 1486. godine.²⁹⁸ Kasnije se Ketel spominje 1502.²⁹⁹ i 1503. godine.³⁰⁰ Ketel podsjeća na polje Keter sjeverno od Torčeca.

U neposrednoj blizini Koprivnice nalazio se Zdenčec. On se 1507. godine spominje kao vilikat sa 41 poreznim dimom. Zdenčec je 1513. godine imao 40 dimova, a sa dijelom Koprivnice 1517. godine imao je 41 porezni dim kao i 1520. godine, kada je popisan kod Starigrada ili Ovara.³⁰¹

Iz svega što je dosad rečeno u kasnosrednjovjekovnoj Ludbreškoj i Koprivničkoj Podravini iz aspekta povijesne geografije i toponimije možemo zaključiti da je prije osmanski prodora ovaj kraj bio relativno gusto naseljen. Značajno je spomenuti da je toponimija ovdašnjeg zemljišta sačuvala svoje narodne slavenske odnosno hrvatske karakteristike i nije, bar u većoj mjeri, mađarizirana. Prodorom Osmanlija u ove dijelove Podravine u velikoj se mjeri izmijenila ranija demografska struktura. Već je 20-tih godina 16. stoljeća počeo proces demografskog pražnjenja i osiromašivanja. To se može vidjeti kroz pad broja poreznih dimova, ali sve češću pojavu zapisivanja siromaha na pojedinim posjedima. Mnogi ovdašnji starosjedioci izbjegli su pred

²⁹² Regesta, br. 3809, D-XXII-28.

²⁹³ Regesta, br. 3888, D-XXII-70.

²⁹⁴ Popisi, 59-61.

²⁹⁵ K. Dočkal, Srednjovjekovna naselja oko Streze, n. dj, 185.

²⁹⁶ Popisi, 94-96, 127-129.

²⁹⁷ F. Brdarić, n. dj, 352.

²⁹⁸ G. Heller, Comitatus Varasdiensis, n. dj, 163-164.

²⁹⁹ J. Boesendorfer, n. dj, 71.

³⁰⁰ HDA, Neoregistrata acta, sv. 629, br. 9.

³⁰¹ Popisi, 27-28, 59-61, 94-96, 127-129.

Osmanlijama prema sjeveru ili zapadu, a kasnije je naseljeno novo stanovništvo. To je dovelo do toga da su mnoga kasnosrednjovjekovna naselja nestala i da im se tijekom vremena zameo svaki trag, a ostali su tek neki toponimi na kartama i nazivi polja. Zbog toga je danas povijesno geografska i topografska istraživanja složeno provoditi jer je potrebno ne samo dobro poznavanje terena, nego i proučavanje brojnih objavljenih i neobjavljenih izvora te literature koja govori o određenom prostoru u kasnom srednjovjekovlju. Od nestalih kasnosrednjovjekovnih naselja za tek nekoliko njih je moguće pronaći odgovarajuće toponime na topografskim kartama ili u narodnim nazivima predjela i polja na terenu dok je za točnije smještanje preostalih naselja bila potrebna detaljnija analiza sačuvanih izvora. Ovaj tekst predstavlja tek prilog budućim sustavnim povijesno-geografskim obradama ove mikroregije u duljem vremenskom trajanju.

SAŽETAK

O NEKIM TOPONIMIMA LUDBREŠKE I KOPRIVNIČKE PODRAVINE KRAJEM 15. I POČETKOM 16. STOLJEĆA

Ovaj rad se bavi Ludbreškom i Koprivničkom Podravinom krajem 15. i početkom 16. stoljeća iz aspekta povijesne geografije i toponimije. Moguće je zaključiti da je prije osmanski prodora ovaj kraj bio relativno gusto naseljen. Značajno je spomenuti da je toponimija ovdašnjeg zemljišta sačuvala svoje narodne slavenske odnosno hrvatske karakteristike i nije, bar u većoj mjeri, mađarizirana. Prodorom Osmanlija u ove dijelove Podravine u velikoj se mjeri izmijenila ranija demografska struktura. Već je 20-tih godina 16. stoljeća počeo proces demografskog pražnjenja i osiromašivanja. To se može vidjeti kroz pad broja poreznih dimova, ali sve češću pojavu zapisivanja siromaha na pojedinim posjedima. Mnogi ovdašnji starosjedioci izbjegli su pred Osmanlijama prema sjeveru ili zapadu, a kasnije je naseljeno novo stanovništvo. To je dovelo do toga da su mnoga kasnosrednjovjekovna naselja nestala i da im se tijekom vremena zameo svaki trag, a ostali su tek neki toponimi na kartama i nazivi polja. Zbog toga je danas povijesno geografska i topografska istraživanja složeno provoditi jer je potrebno ne samo dobro poznavanje terena, nego i proučavanje brojnih objavljenih i neobjavljenih izvora te literature koja govori o određenom prostoru u kasnom srednjovjekovlju. Od nestalih kasnosrednjovjekovnih naselja za tek nekoliko njih je moguće pronaći odgovarajuće toponime na topografskim kartama ili u narodnim nazivima predjela i polja na terenu dok je za točnije smještanje preostalih

naselja bila potrebna detaljnija analiza sačuvanih izvora. Ovaj tekst predstavlja tek prilog budućim sustavnim povijesno-geografskim obradama ove mikroregije u duljem vremenskom trajanju.

Ključne riječi: Ludbreška Podravina; Koprivnička Podravina; srednji vijek.

SUMMARY

CERTAIN TOPOGRAPHY OF LUDBREG AND KOPRIVNICA PARTS OF PODRAVINA IN LATE 15TH AND EARLY 16TH CENTURIES

This paper deals with Ludbreg and Koprivnica parts of Podravina region in the late 15th and early 16th centuries, from the aspect of historical geography and topography. We can safely conclude that these parts had had high population density before the Ottoman invasion. It's important to stress out that topography of these parts kept its folk Slavic and Croatian characteristics, and was mostly saved from *hungarization*. After the Ottomans had invaded these parts of Podravina, the previous demographic situation changed significantly. In early 1520s, a process of demographic discharge and decline had begun, as well as pauperization of the remaining population. This could be seen in decrease of tax 'dim' (literally '-smoke', a household fireplace tax) and more frequent registration of impoverished people on certain estates. Many local original settlers had fled the Ottomans to the north and the west, being replaced by new settlers who moved in. This led to disappearance of many late medieval settlements, and over time every trace of their existence vanished. Only a rare toponym survived on a map, or a name of a field remained. This is why historical geography research is an extremely complex issue, difficult to undertake - not only it requires a solid knowledge of area, but a thorough research of published and unpublished sources is needed, plus the insight into literature dealing with specific regions in late Middle Ages. Only a handful of these lost settlements from the late Middle Ages can be traced in topography maps and in rural names of certain lands or fields. Others can be traced a little bit more accurately only with far more detailed analysis of resources saved. This paper is only a contribution for the future systematic processing and research of historical geography of this micro region, over a longer period of time.

Keywords: Ludbreška Podravina; Koprivnička Podravina; The Middle Ages.